

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΕ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1978 | ΑΡΙΘ. 12

ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΟΙ

1. 'Οφείλομεν νῦν νά δώσωμεν σαφέστεραν τήν ἀπάντησιν εἰς τὸ ἀφ' ἑαυτοῦ προβαλλόμενον ἐρώτημα. Ποῖον εἶναι τὸ «περιεχόμενον» τῆς 'Εκκλησίας; 'Αλλαις λέξεις, ποῖον τὸ «περιεχόμενον» τῶν 'Αγίων Γραφῶν καὶ ἐπομένως ποία ἡ «ὀρθή» 'Ομολογία Πίστεως, τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ ἡ 'Εκκλησία; 'Ασφαλῶς ἡ μονολεκτικὴ ἀπάντησις, ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν 'Αγίων Γραφῶν καὶ ἐπομένως καὶ τῆς ἐκ τούτων ἀντλούσης τὴν διδασκαλίαν τῆς 'Εκκλησίας, εἶναι: 'Ο 'Ιησοῦς Χριστός! 'Ὡς Θεάνθρωπος, ὡς Λυτρωτής, ὡς 'Ελευθερωτής, ὡς Φῶς, ὡς ἀναμάρτητος κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν Αὐτοῦ καὶ ὡς Δίκαιος καὶ Παντοκράτωρ! 'Ο Χριστός εἶναι ὁ ἀποκαλυφθεὶς εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν κόσμον προαιώνιος Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἵνα διδάξῃ τὸν ἄνθρωπον τὴν περὶ Θεοῦ 'Αλήθειαν καὶ ἐλύσῃ τοῦτον πρὸς 'ἑαυτὸν καὶ ἀπαλλάξῃ τοῦτον τῆς ἀμαρτίας καὶ καταστήσῃ μέτοχον τῆς ἰδίας μακαριότητος, ἐφ' ὅσον πιστεύσῃ εἰς τὴν 'Αλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου Του καὶ προσοικειωθῇ τὸ σωτηριῶδες κήρυγμά Του!

2. 'Αλλ' ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας ἀντιτάσσεται ὁ ἀμαρτωλὸς εἰς τὸν ἀναμάρτητον· ὁ κακὸς εἰς τὸν ἀγαθόν· ὁ ἐσκοτισμένος εἰς τὸ φῶς· ὁ δέσμιος τῶν παθῶν εἰς τὸν ἐλεύθερον· ὁ πανδεὴς εἰς τὸν χορηγὸν παντὸς ἀγαθοῦ καὶ τὸν ἀνευδεῆ· ὁ ἀδύνατος εἰς τὸν παντοδύναμον· ὁ δοκιμήσοφος εἰς τὸν παντογνώστην καὶ πάνσοφον· ὁ θνητὸς εἰς τὸν αἰδίδιον καὶ ἀθάνατον! 'Ο Χριστὸς χορηγεῖ

τὴν 'Αγάπην Του! 'Αλλ' ἡμεῖς ἀρνούμεθα ταύτην, παρὰ τὴν ἀντίφασιν τῆς καρδίας ἡμῶν! 'Αμαρτωλοὶ ὄντες καὶ δέσμιοι τῶν παθῶν, τολμῶμεν νά διακηρύττωμεν τὴν 'Ελευθερίαν, ὡς τὸ ὑψίστον ἀγαθὸν διὰ τὸν ἄνθρωπον! Καὶ ὅμως ζῶμεν ὡς «ἀνελεύθεροι» καὶ «δέσμιοι» τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν ὑλικῶν ἀπολαύσεων! 'Ο Χριστὸς εἶναι ὁ ἀληθὴς Θεός, 'Ὅστις διὰ τῆς Πίστεως καὶ τῆς ἀπίστου 'Αγάπης Του ζητεῖ νά μετασχηματίσῃ εἰς νέαν Δημιουργίαν ἡμᾶς καὶ τὸ Σύμπαν διὰ τοῦ 'Αγίου Πνεύματος, 'Ὅπερ ἔπεμψε τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, παραμένον ἔκτοτε ἔσσει ἐν τῇ 'Αγίᾳ Αὐτοῦ 'Εκκλησίᾳ, ἐν ἐνεργείᾳ καὶ δράσει. 'Ο Χριστὸς εἶναι ἅμα καὶ ἀληθὴς «ἄνθρωπος», 'Ὅστις κατέλυσε τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου καὶ ἐθεμελίωσε τὴν νέαν σχέσιν μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ Θεοῦ!

3. Αἱ βασικαὶ αὗται 'Αλήθειαι ἀποτελοῦν τὸ Α καὶ τὸ Ω τῶν 'Αγίων Γραφῶν. Δι' αὐτῶν δὲ ἀποκαλύπτεται τὸ Τριαδικὸν τοῦ Θεοῦ. Πᾶσα θεωρία ἐπομένως, ἥτις ἐπιζητεῖ διὰ θεολογικῶν ἢ φιλοσοφικῶν σοφισμάτων νά μειώσῃ ἢ ἐξασθενήσῃ ὀλικῶς ἢ μερικῶς τὸ «περιεχόμενον» τῶν 'Αληθειῶν τούτων, εἶναι «ἀντιχριστιανική»! 'Αλλὰ καὶ πᾶσα θεωρία «θεολογική», ἥτις ἐπιζητεῖ διὰ νέων διατυπώσεων καὶ μορφῶν ἐπεξηγηματικῶν νά φέρῃ τὸν σύγχρονον κόσμον εἰς ἐγγυτέραν κατανόησιν πρὸς τὴν 'Αλήθειαν τοῦ Χριστιανισμοῦ, δὲν εἶναι δυνατὸν ἢ νά εἶναι εὐπρόσδεκτος ὑπὸ τῆς 'Εκκλησίας. 'Αλλωστε ἡ 'Εκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ὡς «Σῶμα» Αὐτοῦ,

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΙΣ

ΤΟΥ Α' ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΤΗΣ ΓΕΝΕΣΕΩΣ*

Αἱ ὑποκειμενικαὶ προϋποθέσεις.

Ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀνθρώπου γὰρ μάθη τὴν πλήρη ἀλήθειαν διὰ τῆς ἐπισκοπήσεως τῆς φύσεως, τῆς Δημιουργίας, ἥτοι διὰ τῆς ἐπιστήμης, προσκόπτεi εἰς τὰς ὀργανικὰς δυσχερείας τῆς ἐπιστήμης καὶ εἰς τελευταίαν ἀνάλυσιν εἰς τὴν ἀνεπάρκειαν τοῦ νοητικοῦ ἐξοπλισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Καίτοι ἡ πορεία πρὸς γνῶσιν εἶναι ἄνευ τέρματος, ἄνευ δηλαδὴ συνολικῆς εἰκόνας τοῦ κόσμου, ὁ ἀνθρώπος ἔχει, ἐμφύτως, καὶ ἄλλους τρόπους συλλήψεως τῆς ἀληθείας, ὅπως μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία του. Ἀπὸ τὰ δάθη τῶν χιλιετιῶν ἔχει τὴν συνολικὴν εἰκόνα καὶ τὴν ἀπάντησιν εἰς τὰ ἐρωτήματά του διὰ τῆς θρησκείας. Καὶ ἀπὸ δύο χιλιᾶδων ἐτῶν, λόγῳ τῆς μοναδικῆς εἰσβολῆς εἰς τὸν χῶρον τῆς ἰστορίας τοῦ Θεοῦ, ἔχει καὶ νέαν, μοναδικὴν καὶ ἀνεπανάληπτον *a priori* θάσιν διαλεκτικῆς κατανοήσεως καὶ ἐντάξεως καὶ τῶν νέων περὶ τοῦ κόσμου πληροφοριῶν τῆς ἐπιστημονικῆς του προσπαθείας. Μόνον ὁ μονοδιάστατος ἀνθρώπος, ὁ προσδεδεμένος εἰς ἀρχὰς καὶ πεποιθήσεις, αἱ ὁποῖαι τὸν ἐξαντλοῦν ὡς ὑπαρξιν εἰς τὴν γῆν, δὲν ἐπωφελεῖται καὶ δὲν χρησιμοποιεῖ ἀμφοτέρας τὰς πτέρυγας, τὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἀποκάλυψιν πρὸς ὀλοκλήρωσιν τῶν βαθυτάτων κῆθων του διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς ἀληθείας. Αὕτη εἶναι ἡ μεγαλύτερα

ποιή, τὴν ὅποیان δύναται ἀνθρώπος γὰ ἐπιθάλη εἰς τὸν ἑαυτόν του.

Μετὰ ὅμως μίαν μακρὰν πορείαν μονομεροῦς προσπαθείας πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ ὑπαρξιακοῦ του προβλήματος, ὁ ἀνθρώπος ἐφθασε καὶ, πάλιν, εἰς τὸ ἀδιέξοδον τῆς θεοποιήσεως, παρὰ πᾶσαν ἐπιστημονικὴν δεοντολογία, τῆς ὀλικῆς Δημιουργίας. Καὶ κινδυνεύει γὰρ λατρεύη τὰ δημιουργήματά του — ἐὰν δὲν τὸ κάνη ἤδη. Οὕτω ἡ δῆθεν ἀπελευθέρωσίς του ἀπὸ τὴν θρησκεία, κατέληξεν εἰς ὑποδούλωσιν του εἰς πολλὰς νεοθρησκείας καὶ ψευδοθρησκείας. Ἡ ἄρνησις τῆς ὑπαρξιακῆς του, δομικῆς του, θὰ ἔλεγα, ἀνάγκης κατέληξε εἰς τὴν ἀναζήτησιν καὶ ἐφεύρεσιν ὑποκαταστάτων. Καὶ τοῦτο συνιστᾷ τὸν μεγαλύτερον κίνδυνον διὰ τὸν ἀνθρώπον.

Πρέπει ἡ διάσπασις, ἡ ὁποία ἐδημιουργήθη εἰς τὸν ἀνθρώπον, λόγῳ τῆς μονομεροῦς καὶ ἀποκλειστικῆς του προσκολλησεως εἰς τὴν γνῶσιν, γὰ ἐγκαταλειφθῆ καὶ γὰ ἀποκτηθῆ ἐκ νέου ἡ ἀρμονία τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος. Νὰ κερδηθῆ πρέπει καὶ πάλιν ἡ γνησιότης τοῦ ἀνθρώπου. Νὰ ἀπελευθερωθῆ ἡ ἀνθρωπίνη προσωπικότης ἀπὸ τὴν μονομερῆ καὶ βασανιστικὴν δουλείαν τῆς νοήσεως. Ὁ ἀνθρώπος δὲν εἶναι μόνον νόησις, ἀλλὰ καὶ συναίσθημα, βούλησις καὶ διαίσθησις, δι' ὅσα δὲν εἶναι σταθμιτὰ καὶ ἀπτά.

Ὡς ἐκ τούτου αἱ ὑποχρεώσεις τῆς Θεολογίας εἶναι τεράστιαι καὶ ἐπείγουσαι.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 201 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11 τεύχους.

ὡς εἴπομεν, εἶναι «τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου» (Ἐφ. 1,22). Διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀποκαλύπτει συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως ὁ Χριστὸς «τὴν πολυποίκιλον σοφίαν τοῦ Θεοῦ» (Ἐφ. 3,10), ἐπειδὴ «καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ Αὐτὸς ἑαυτῷ ἐνδοξον τὴν Ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ρυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος» (Ἐφ. 5,25-27). Ἡ Ἐκκλησία λοιπὸν τοῦ Χριστοῦ, ὡς «Σῶμα» Αὐτοῦ, παραμένει ἁγία καὶ ἄμωμος ἐσαεὶ καὶ ἄρα εἶναι φύσει «ἄφθορος», μηδένα κίνδυνον οὐδαμῶθεν διατρέχου-

σα, ἀλλ' ἡ μόνον ἐκ τῶν ἐν ἀποστασία τελούτων τέκνων τῆς θλιβομένη καὶ πάσχουσα. Διὸ καὶ προσεύχεται, «ἐν Κυρίῳ ἀξίως περιπατήσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθημεν, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραύτητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης· ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθημεν ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ἡμῶν» (Ἐφ. 4,1-4).

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Ἀκαδημαϊκός

Ἡ Θεολογία καὶ ἡ Δημιουργία.

Ἡ Χριστιανικὴ Θεολογία συμβάλλει¹⁰, ἐπομένη τῆς πατερικῆς ἀντιλήψεως τῶν Ἑλλήνων πατέρων, εἰς τὴν διαλεκτικὴν θεολογικὴν ἔνταξιν τῶν νέων περὶ κόσμου ἐπιστημονικῶν γνώσεων. Οὗτοι συνεδύασαν τὰς βιβλικὰς ἀντιλήψεις πρὸς τὰς φιλοσοφικὰς ὑποδείξεις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὡς τὴν τοῦ Ξενοφάνους, ὁ ὁποῖος ἐπιγραμματικώτατα εἶπεν «ὅτι δέ γε ἀληθὴ λέγω, καὶ σὺ γνῶσθι, ἀν μὴ ἀναμείνης ἕως ἀν τὰς μορφὰς τῶν θεῶν ἰδῆς, ἀλλ' ἐξ ἀρχῆ σοὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ὀρώωντι σέθεσθαι καὶ τιμᾶν τοὺς θεοὺς» (Ξενοφάνους MEM, 3, 13). Οὗτοι, πεπεισμένοι ὅτι «πᾶν τὸ γιγνόμενον, — ὡς λέγει Γρηγόριος ὁ Νύσσης (PG 44, 73) — λόγῳ γίνεται· καὶ ἀλογὸν τε καὶ συντυχικὸν καὶ αὐτόματον ἐν τοῖς θεόθεν ὕφεστωσι νοεῖται· οὐδέ ἐν», πολὺ πρὸ τοῦ ἰουδαίου Μαϊμονίδου, ὁ ὁποῖος ἐξήτει νὰ προηγηθῆται τῆς σπουδῆς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἢ σπουδῆ τοῦ ὕλικου Σύμπαντος διὰ τῆς Ἀστρονομίας¹¹, ἐχαρακτήρισαν τὸν φυσικὸν κόσμον ὡς «βιβλίον ἔγγραφον».

Ὁ ὄγκος καὶ ἡ ἔκτασις τοῦ φυσικοῦ κόσμου, ἡ πολυμορφία καὶ ποικιλία τῶν φαινομένων καὶ τῶν συνθέσεων, τῶν νόμων ἢ ἀρμονία καὶ ἡ ἀπερίγραπτος φυσικὴ δύναμις, ἡ ἐγκρυσταμένη εἰς ἐλαχιστότατα ἀόρατα διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ ὑπόστασις τῆς ὕλης καταπλήσσουν τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου καὶ πληροῦν θαυμασμοῦ τὴν ψυχὴν του. Τὰ δύο ταῦτα ἀποτελοῦν καὶ τὸν βιωματικὸν ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ τὸν ἐπιστημονικὸν προσεολογικὸν καὶ πρωτοεολογικὸν πυρῆνα πρὸς μίαν ἐνσυνειδητὸν τοποθέτησιν τοῦ ἀνθρώπου ἐναντι τοῦ Θεοῦ ὡς δημιουργοῦ καὶ λυτρωτοῦ καὶ τὰς βάσεις μιᾶς μεταφυσικῆς θεωρήσεως τοῦ κόσμου. Ὁ θαυμασμὸς τῶν ἔργων του ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἀναγνώρισιν καὶ δοξολογίαν τοῦ Δημιουργοῦ, ὡς προσδιορίζεται ὁ σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῶν ἐπιγραμματικῶν λόγων Γρηγορίου τοῦ Νύσσης (ὁμιλία εἰς τὸ «ποιήσωμεν ἄνθρωπον» PG 44, 281). Σκεῦος εἶ θεόπλαστον παρὰ Θεοῦ γινόμενον· δόξα ζε τὸν ποιήσαντα. Οὐδὲ γὰρ ἄλλου τινὸς ἐνεκεν ἐγένου, ἢ ἵνα ὀργάνον ἦς ἐπιτήδειον τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Καὶ γὰρ ὁ κόσμος ὁδοῦς ὁλοῦς ὅσπερ τι βιβλίον ἔγγραφόν ἐστι, ὑπαγορευόμενον τῆν τοῦ Θεοῦ δόξαν τὴν ἀπόκρυφον καὶ ἀόρατον τοῦ Θεοῦ μεγαλω-

σύνην δι' αὐτοῦ διαγγέλων σοὶ τῷ νοῦν ἔχοντι, εἰς κατανόησιν ἀληθείας».

★

Ἦ φη καὶ περιεχόμενον Γενέσεως.

Τὸ πρῶτον κεφάλαιον τοῦ βιβλίου τῆς Γενέσεως καὶ λόγῳ περιεχομένου καὶ λόγῳ σκοποῦ ἀποτελεῖ ἐν ἰδιαιτέρον, σαφῶς διαχωριζόμενον ἀπὸ τῶν ἄλλων, τμήμα τοῦ βιβλίου τούτου. Περιέχει ἀρχαιοτάτην ἔκθεσιν περὶ τῆς πρωτοιστορίας καὶ προϊστορίας τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου, τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐν αὐτῷ παρουσιάζεται ἡ δημιουργουμένη καὶ μορφοποιουμένη ὕλικὴ πραγματικότης, ἡ συμπαντικὴ διὰ τοῦ συμβολικοῦ ὀπτικοῦ βρου (οὐρανός) καὶ ἡ γῆνινη, ἀναλυομένη εἰς τὴν φυτικὴν, τὴν ζωτικὴν μορφολογίαν τῆς γῆς καὶ εἰς τὸν ἀνθρώπον. Ἡ δομὴ τῶν παρεχομένων πληροφοριῶν εἶναι φυσικοεμπειρικὴ, ἡ αἰτιολογία θεολογικὴ - ἀποκαλυπτικὴ καὶ ὁ σκοπὸς σωτηριολογικός.

Καὶ ἡ μὲν φυσικοεμπειρικὴ διάρθρωσις τῶν παρεχομένων πληροφοριῶν περὶ τοῦ δημιουργουμένου κόσμου θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ εἰς τὸ θέμα τῶν συμβιδιασμῶν περὶ τὴν διερεύνησιν τοῦ μυστηρίου τῆς Δημιουργίας, ἡ δὲ θεολογικοαποκαλυπτικὴ αἰτιολογία συνάγεται ἀμέσως ἀπὸ τῆς πρώτης φράσεως «ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν...».

Θεολογικὴ εἶναι ἡ αἰτία τῆς δημιουργίας, διότι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ αἰτιὸς τῆς εἶναι ἀποκαλυπτικῆς, διότι, μὴ ὑφισταμένου τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν ὥραν τῆς δημιουργίας, ἀποκλείεται ἡ ἐμπειρικὴ καὶ παραδοσιακὴ γνώσις τῆς αἰτίας τῆς δημιουργίας. Ὁ ἄνθρωπος δηλοῦντι, ὡς μεταγενέστερος τῆς Δημιουργίας δὲν δύναται, κατ' ἀνάγκην, νὰ γνωρίζῃ ἰδιοδυναμίως τὰ τῆς ἀρχῆς τῆς δημιουργίας. Ἡ περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς δημιουργίας πληροφορία πρέπει νὰ ἔλθῃ ἀπὸ πηγὴν ὑφισταμένην τὴν ὥραν τῆς δημιουργίας τ.ἔ. τὸν Θεόν. Αἱ ἐκ Θεοῦ πληροφορίαι πρὸς τὸν ἀνθρώπον, διασκελίζουσαι τὰ ὄρια τοῦ ἀνθρωπίνου, ὀνομάζονται καὶ εἶναι ἀποκαλύψεις, δηλ. γνώσεις ἐξωεμπειρικαὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τὴν ἐπιστημονικὴν, ἀλλὰ ἐμπειρικαὶ τοῦ θεοῦ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τὴν ὑπαρξιακὴν. Οἱ δεχθέντες ἀποκάλυψιν λαμβάνουν ὄχι γνωσιολογικὴν ἀλλὰ ὑπαρξιακὴν πείραν τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ ἡ μυστικὴ ἑδὸς, ἔχει, καὶ λόγῳ κακῆς χρήσεως, πολλάκις παρανοηθῆ. Καὶ ὅμως, εἶναι συνήθης καὶ εἰς τὸν καθημερινὸν βίον ἡ πληροφόρησις μας, ὄχι μόνον ἀποκλειστικῶς διὰ μέσου τῆς λογικῆς ἀναλύσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς διαισθησεως, τῆς προαισθήσεως καὶ ἄλλων παραψυχολογικῶν, ὡς ὀνομάζονται σήμερον φαινομένων, ἢ πραγματικότης τῶν ὁποίων δὲν πρέπει νὰ συγχέηται πρὸς τὴν κατηλιαν των.

10. Ε. Θεοδώρου, Θρησκεία καὶ φυσικὴς ἐπιστήμη, περὶ: «Ἐφημέριος», 15.5.1970.

11. Ἐν τῇ ἀφιερωτικῇ ἐπιστολῇ τοῦ ἔργου «Ὁδηγὸς τοῦ Ἀμφιβάλλοντος».

Ἄλλα εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ πρώτου κεφαλαίου πάλιν. Τοῦτο διαρθροῦται, ὡς γνωστόν, εἰς ἕξ ἡμέρας. Ἡ πρώτη τῆ περιλαμβάνει τὴν δημιουργίαν τοῦ «οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς», ἡ δευτέρα τὸν «διαχωρισμὸν τῶν ὑδάτων», ἡ τρίτη τὴν διάκρισιν μεταξὺ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης καὶ τὴν ἐμφάνισιν τῶν φυτῶν, ἡ τετάρτη τὰ ἀστρικά σώματα, ἡ πέμπτη τὰ θαλάσσια ζῷα καὶ τὰ πτηνά, ἡ ἕκτη τὰ χερσαία ζῷα καὶ τὸν ἄνθρωπον καὶ ἡ ἕβδομη τὸ τέλος τῆς δημιουργίας.

Κατὰ θέματα ἔχομεν δηλ. 1) Συμπαντολογία καὶ γαιοδομιουργίαν, 2) Ὑδατολογία, 3) Γαιολογίαν, Ὠκεανολογία καὶ Φυτολογία, 4) Ἀστρολογία ἢ Ἀστροφυσικὴν, 5) Ἰχθυολογίαν καὶ Πτηνολογίαν, 6) Ζωολογίαν καὶ ἄνθρωπολογία καὶ 7) Θεολογίαν, ἡ ὁποία συμπορεύεται ἀπὸ τοῦ πρώτου ἤδη στίχου.

Τὰ θέματα, καθ' ὕλην λαμβανόμενα, εἶναι δυνατόν νὰ χωρισθοῦν εἰς τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν ὕλην καὶ τὰς μορφὰς τῆς, καὶ εἰς τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰς ἐμβίους μορφὰς τῆς ὕλης μὲ κορυφαῖον τὸν ἄνθρωπον. Τὰ πρῶτα περιλαμβάνονται εἰς τὰς τέσσαρας πρώτας ἡμέρας (σημειωθῆτω ὅτι παρεμβάλλεται λόγος περὶ φυτῶν εἰς τὴν τρίτην ἡμέραν).

Ὁ λόγος περὶ Θεοῦ, ἐπὶ τῇ θάσει τῆς Π.Δ., θὰ μᾶς ὠδήγει μακρὰν καὶ ἡ δυσκολία τοῦ θέματος καὶ ἡ ἔκτασίς του, λόγῳ καὶ τῆς ἀναγκαίας συμπληρώσεως καὶ διὰ τῶν διδασκαλιῶν τῆς Κ.Δ. καὶ τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας, θὰ μετέθετε τὸ θέμα τῆς ἐμιλίας. Συνεπῶς ὅτι περὶ Θεοῦ λεχθῆ θὰ εἶναι συνέπεια τῆς ἀναφορᾶς τοῦ κόσμου εἰς τὸν Θεόν. Ἐνταῦθα ἐξετάζεται ἡ διαλεκτικὴ σχέσις, Γενέσεως καὶ συγχρόνου γνώσεως, καὶ ὅχι Θεοῦ καὶ συγχρόνου γνώσεως. Τὸ πρῶτον εἶναι νοητόν, διότι καὶ ἡ γραπτὴ μορφή τῆς ἀποκαλύψεως, ἡ Π.Δ., εἶναι ἀνθρωπίνης συνθέσεως μορφολογικῶς καὶ ὡς τοιαύτη ἐπιδέχεται διαχρονικὴν σύγκρισιν. Ἀντιθέτως ἡ ἰδέα συγκρίσεως Θεοῦ καὶ ἐπιστήμης ἢ γνώσεως εἶναι, κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ διανοεῖσθαι καὶ διαλέγεσθαι, ἀδιανόητος.

Ἡ ὕλη, αἱ μορφαὶ τῆς, ἡ μορφοποιούσα ταύτην αἰτία καὶ αἱ μορφοποιητικαὶ διαδικασίαι εἶναι τὰ κύρια ἐρωτήματα εἰς τὰ ὁποῖα υποκρύπτεται ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν ἐρωτημάτων. Εἰς τὴν διαπραγματεύσειν τούτων θὰ ἔδει νὰ προχωρήσωμεν ἀμέσως, ἐὰν δὲν ἐπεθάλετο ἡ πρόταξις ἐνός, θεσικῆς σπουδαιότητος θέματος, τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖ πλῆθος ἐρωτημάτων καὶ λύει προβλήματα κατανοήσεως τῆς Π.Δ. Καὶ τὸ θέμα τοῦτο εἶναι, οἱ συμβιδιασμοὶ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν προσπάθειάν του νὰ κατανοήσῃ τὸ μυστήριον τῆς δημιουργίας.

Οἱ συμβιδιασμοί.

Ὁ ἄνθρωπος ἀποπειρώμενος νὰ γνωρίσῃ τὴν δημιουργίαν, τὸ σύμπαν κλπ. κάμνει συμβιδιασμούς. Καὶ κάμνει συμβιδιασμούς διότι δὲν δύναται νὰ προχωρήσῃ

ἄνευ αὐτῶν. Οἱ συμβιδιασμοὶ οὗτοι ὑπαγορεύονται ὑπὸ τῆς σχέσεως τοῦ μέρους πρὸς τὸ ὅλον, εἶναι συνεπῶς συμβιδιασμοὶ μεγεθῶν καὶ ποσότητος ὑπὸ τῆς σχέσεως τοῦ ἐγγύς πρὸς τὸ μακρὰν, εἶναι δηλαδή συμβιδιασμοὶ ἀποστάσεως ὑπὸ τῆς σχέσεως τοῦ τόρου πρὸς τὸ πρίν, εἶναι δηλαδή συμβιδιασμοὶ χρονοκρίσεως ὑπὸ τῆς σχέσεως τοῦ ὕλικου, ὁρατοῦ, σταθμητοῦ πρὸς τὸ μὴ ὁρατόν, μὴ σταθμητόν, μὴ ὕλικόν, εἶναι δηλαδή συμβιδιασμοὶ ποιοτικοί.

Ἐφ' ὅσον ἐκαίνοσ, ὁ ὁποῖος γνωρίζει, εἶναι ὁ ἄνθρωπος, γνωρίζει ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Γνωρίζει διὰ τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς διανοίας, ἢ, καλλίτερον, γνωρίζει διὰ τῶν αἰσθήσεων ἀνεπτυγμένων διὰ τῶν συγχρόνων τεχνικῶν μέσων παρατηρήσεως, ἤτοι τῶν τεραστίων τηλεσκοπίων, ραδιοτηλεσκοπίων, ἐρευνητικῶν δορυφόρων, διὰ τῆς μεταφορᾶς ὕλης, διὰ τῆς φωτογραφῆσεως τῆς ἐπιφανείας τῶν πλανητῶν τοῦ συστήματός μας, διὰ τῆς μετρήσεως τῆς θερμότητός των, τῆς συστάσεως τῆς ἀτμοσφαιράς των, ἔπως ἐπίσης διὰ τῶν κυκλοτρονίων κλπ., διὰ τοῦ ἠλεκτρονικοῦ μικροσκοπίου κ.θ.

★

Ἡ ἐρευνητικὴ καὶ κατακτητικὴ πορεία τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ σύμπαν εἶναι ἀνθρωποκεντρικὴ, τόσοσ ὡς πρὸς τὰς προϋποθέσεις, ὅσον καὶ πρὸς τὰ μέσα. Καὶ τοῦτο εἶναι εὐεξήγητον, ὡς ἀναγκαῖον, ἀλλὰ εἶναι ὀγκωτικόν. Εἶναι ἀναγκαῖον, διότι ὁ ἄνθρωπος, μόνον ὡς ἄνθρωπος, δηλαδή ἐπὶ τῇ θάσει τῶν ἀνθρωπίνων δυνατοτήτων, δύναται νὰ γνωρίσῃ. Εἶναι δογματικόν, διότι θεωρεῖται, φυσικόν καὶ ἀπόλυτον ὅτι διὰ τῶν ἀνθρωπίνων ἱκανότητων δύναται νὰ κατακτηθῇ τὸ σύμπαν. Ὁ ἄνθρωπος ἐκκινεῖ ἀπὸ τὸ δεδομένον ὅτι δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο, ὡς ἐὰν νὰ ἀποτελῇ τὸ κέντρον καὶ τὴν μοναδικὴν διάνοιαν εἰς τὸ σύμπαν. Προτάσσει δηλαδή τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀντικειμενικῆς του δυνατότητος καὶ ἐκκινεῖ ἀπὸ ἀφετηρίαν ἀναπόδεικτον, τοὺς δὲ συμβιδιασμούς, τοὺς ὁποῖους κάμνει, ὡς ἄνθρωπος, τοὺς ὀνομάζει «μεθόδους». Ἴνα καταστή τοῦτο σαφέστερον ἀναφέρω παραδείγματα. Τὸ σύμπαν ἔχει τεραστίας ἀποστάσεις. Καὶ ἐπειδὴ πρακτικῶς καὶ ἀντικειμενικῶς δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ μέτρησις των, ἐφεῦρε συμβατικὰς μονάδας μετρήσεως, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι ἐν χρήσει, εἰς τὴν γῆν, π.χ. τὸ ἔτος φωτός, δηλαδή τὴν ἀπόστασιν τῶν 9 τρισεκατομμυρίων 450 δισεκατομμυρίων χιλιομέτρων τὴν ὀνομάζει «ἐν» καὶ πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τὰ ἄλλα ἐν προσδιορίζει τὸ ἐν τοῦτο διὰ τοῦ «ἔτους φωτός». Ἡ φράσις αὐτὴ ἐκτὸς τῆς ἐπιστημονικῆς θέσεως τῆς δὲν σημαίνει τίποτα, ἐπειδὴ φραστικῶς ἀποδίδει εἰς τὸ φῶς ἠλικίαν, καίτοι δηλοῦται δι' αὐτῆς ἀπόστασις. Διὰ τῆς μεταφορᾶς τῆς λέξεως εἰς ἕτερον γλωσσικὸν ἐπίπεδον ἀποκτᾷ ἡ φράσις νέαν ἔννοιαν, πεποιθὴν καὶ ὅπως συμβαίνει καὶ μὲ τὴν χρήσιν τῶν λέξεων ἐν τὴν ποίησιν. Καὶ ὅπως εἰς τὴν ποίησιν ἔχομεν ὑποκειμενικὴν χρησιμοποίησιν, δηλ. ἰδιωτικὴν, τῆς γλώσσας.

σης, ούτω και εις τήν κατ' ἐξοχήν θετικήν ἐπιστήμην τῆς Ἀστροφυσικῆς ἔχομεν ἰδιωτικήν, ἐπιστημονικήν γλῶσσαν, γλῶσσαν διὰ τὴν λέχθη κατὰ μεγαλύτερον.

Εἰς τὴν οὐσίαν ἔχομεν ἀνθρωπομορφισμόν τῆς περιγραφομένης πραγματικότητος καὶ ὡς ἐκ τούτου σμίχρυνσιν τῆς πραγματικότητος διὰ τὴν μὴ δημιουργηθῆ, λόγῳ τοῦ ὄγκου τῆς πραγματικότητος, σύγχυσις καὶ ἐξαφάνισις τοῦ ἀνθρώπου. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ὁ μακρόκοσμος, ὁ ὁποῖος δημιουργεῖ φόβον καὶ τρόμον εἰς τὸν ἀνθρώπον μεταβάλλεται συμβατικῶς εἰς μικρόκοσμον, εἰς κόσμον δηλ. μικρότερον τοῦ ἀνθρώπου καὶ διὰ τῆς σμικρύνσεως, καὶ τῆς παρακολούθησιν τῆν σμίκρυνσιν ἀπλουστεύσεως, παραμερίζεται καὶ τὸ συναισθηματικὸν φορτίον, τὸ ὁποῖον προκαλεῖ ὁ ὄγκος καὶ ἡ δύναμις τοῦ Σύμπαντος. Οὕτω ὁμοίως δημιουργεῖται ἡ ψευδαίσθησις τῆς παντοδυναμίας τοῦ ἀνθρώπου, διότι ἄλλο εἶναι τὸ ἀκούγεσθαι ὅτι ὁ γαλαξίας μας ἔχει 100 δισεκατομμύρια ἡλίους καὶ ἄλλο 10 εἰς τὴν 11. Αὐτὸς εἶναι ὁ ἐπιστημονικὸς συμβιβασμὸς καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ σμίκρυνσις τῆς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητος, ἢ ἄλλως ἡ ἀνθρωποκεντρικὴ καὶ, συγχωρήσατέ μου τὸν ἄτεχνον νεολογισμόν, «ἀνθρωποβολική» γλῶσσα περὶ τοῦ σύμπαντος. Ἡ γλῶσσα αὕτη εἶναι πρακτικῶς ἴση πρὸς μίαν φωτογραφικὴν ἐν σμικρύνσει ἀπεικόνισιν ἑνὸς ἀντικειμένου, εἶναι δηλαδή ἑλλιπὴς καὶ ἐξωτερικὴ. Οἱ εἰδικοὶ ὁμολογοῦν ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος ὅτι «εἰς τὸ κοσμοεἶδωλον δὲν παρουσιάζονται μεγέθη ἀπ' εὐθείας μετρούμενα ἢ παρατηρούμενα, ἀλλὰ σύμβολα... τὸ κοσμοεἶδωλον τῆς Φυσικῆς περιέχει μὲ ὄνομα σύμβολα» (Δ. Κωτσάκη, τὸ ἀστρονομικὸν σύμπαν, 1973, 50).

★

Ἀλλὰ ὁ ἐπιστημονικὸς, ὡς τὸν ὀνομάσωμεν οὕτω, συμβιβασμὸς δὲν εἶναι μοναδικός. Ὑπάρχει καὶ ὁ θεολογικὸς καὶ ὀνομάζεται «συγκατάβασις». Ὁ ἀναγνώστης τῆς Π. Διαθήκης διαπιστώνει ὅτι ἐν αὐτῇ τὰ περὶ τοῦ Θεοῦ ἀναγράφονται ὡς ἐάν οὗτος γὰρ εἶχε ἀνθρώπινους ἀντιδράσεις καὶ συνηθείας, δηλαδή ὁ Θεὸς ἔμιλει, θαυμάζει, διατάσσει κλπ. Ἐπίσης χρησιμοποιοῦνται ἀντιλήψεις περὶ τῆς ὕλης καὶ τοῦ κόσμου, αἱ ὁποῖαι σήμερον θεωροῦνται «ξεπερασμένα». Τὰ δύο ταῦτα, ἀναγόμενα εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς Π. Διαθήκης ἔχουν ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τὴν κατανόησιν τῶν ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ ἀναφερομένων. Τὸ πρόβλημα εἶναι παλαιόν, διὰ τοῦτο εἶναι πλούσια ἡ διαπιστώνουσα τοῦτο ἑλληνοπατερικὴ γραμματεία, προτείνουσα ταυτοχρόνως καὶ μέθοδον ὑπερβάσεως τῆς ἐλλείψεως πρὸς κατάρτησιν τῆς πληρότητος. Ἐν βραχυτάτῳ σχεδιάσματι τῆς θέσεως ταύτης εἶναι χρησιμώτατον.

Ἡ χρησιμοποίησις ὑπὸ τῆς Γραφῆς τοῦ ἀνθρώπινου λεξιλογίου καὶ τῶν ἐννοιῶν, αἱ ὁποῖαι προσιδιάζονται εἰς τὸν ἀνθρώπον, ἵνα δηλωθῶν καὶ διδαχθῶν ἀλήθειαι ἀναφερόμεναι εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὰ ἔργα τοῦ

Θεοῦ, ὀνομάζεται ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΣΙΣ. Ὡς ὑποκείμενον τῆς ἐννοίας νοεῖται ὁ Θεός, δηλαδή συγκατάβασις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἀνθρώπον, ἀνάλογος πρὸς τὴν δεκτικὴν δυνατότητα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, «Κατὰ τὸ τῆς (ἀνθρωπίνης) φύσεως μέτρον». (Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, PG 73, 325A). «Ὅτι δηλαδή λέγεται δὲν ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς διανοητικῆς καὶ ἀντιληπτικῆς λειτουργίας τοῦ ἀνθρώπου ἀλλὰ ἀκολουθεῖ τοὺς κανόνας τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, ἐπειδὴ, ὡς σημειώνει ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος (PG 53, 192) «κατὰ τὴν συνηθειάν τῆν ἀνθρωπίνην ἡμῶν διαλέγεται ἡ θεία Γραφή...». Καὶ προσθέτει ὁ ἴδιος (PG 8, 79D) «μὴ... ἀπὸ τῆς τῶν ὀνομάτων κοινωνίας, ταυτότητα πραγμάτων νομίσῃς, ἀλλὰ μηδὲ ἀλλοτριώσῃς». Τὸ χρησιμοποιούμενον λεξιλόγιον περὶ τῶν θεῶν δὲν ἔχει τὴν ἴδιαν σημασίαν ἀκριδῶς, ὅπως ὅταν χρησιμοποιῆται διὰ τὰ ἀνθρώπινα. Δὲν ταυτίζονται δηλαδή τὰ ἀποδιδόμενα *expressis verbis* εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὰ ἔργα τοῦ πρὸς ὅτι θὰ ἐδήλουν τὰ αὐτὰ ἀποδιδόμενα εἰς τὸν ἀνθρώπον. Δὲν ὑπάρχει «ταυτότης πραγμάτων» μεταξὺ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, δὲν εἶναι δηλαδή αἱ ἐνέργειαι τοῦ θεοῦ ἀντικειμενικῶς ταυτόσημοι πρὸς τὰς διὰ τῶν ἰδίων λέξεων δηλουμένας ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ οἱ χρησιμοποιούμενοι ὅροι δὲν σημαίνουν καὶ τὸ ἀντίθετον τοῦ δι' αὐτῶν δηλουμένου. Δὲν ἀλλοτριοῦνται αἱ λέξεις τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν ἀναφέρονται εἰς τὸν Θεόν, τοῦ νοήματός των πλήρως, οὕτως ὥστε γὰρ καταντοῦν ἀπλή ἀλληγορία. Τὰ θεῖα μαθήματα, ὅπως λέγει Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης (PG 78, 461), «ἐκέρρασε, ὁ Θεὸς διὰ «ἰδιωτικῶν λέξεων» καὶ ὄχι διὰ θεῶν. Τὸ κοινὸν ἀνθρώπινον λεξιλόγιον ἐχρησιμοποιήθη διὰ τὴν δοθῆ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ θεῖον, κατὰ συγκατάβασιν. Συνεπῶς «καθ' ἐλέξις μὲ θεολογικὸν περιεχόμενον ἐκφράζει ἑλλιπῶς τὰ διανοήματα τοῦ λέγοντος καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀνεπαρκρῆται ἑλλιπῶς, πάλιν, εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀκροατοῦ. Καὶ τοῦτο συμβαίνει, ἐπειδὴ ὁ λόγος, ὁ ὁποῖος ὑπηρετεῖ τὰ νοήματα, εἶναι ἐκ φύσεως ἀσθενέστερος τούτων. Δηλαδή αἱ λέξεις ἀδυνατοῦν γὰρ ἐκφράσσουν πλήρως τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἰδέας. Ὡς πρὸς τὰ θεῖα ἔχομεν ὄχι μόνον ἀσθενῆ καὶ ἀνεπαρκρῆ γλῶσσα ἐξωτερικῶς, δηλαδή λέξεις, ἀλλὰ καὶ ἀνεπαρκρῆ ἐσωτερικῶς, δηλαδή νοήματα.

Ὡς ἀνθρώποι μόνον διὰ τῆς γλώσσης δυνάμεθα γὰρ νοήσωμεν τι, ἢ νόησις ὁμοίως αὕτη δὲν εἶναι πλήρης καὶ τελεία, ἀλλὰ, ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸ θεῖον, σχετικὴ καὶ ἀνεπαρκρῆ καὶ κατὰ συγκατάβασιν. Καὶ ἡ ἰδιότης αὕτη τῆς θεολογικῆς γλώσσης ἀναφέρεται τὸσον εἰς τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῆς ἀγ. Γραφῆς ὑπεριστορικά, ὅσον καὶ εἰς τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν ἐρμηνευτῶν ταύτης. Ὀμιλοῦμεν, οὕτω λ.χ. περὶ τῆς θείας φύσεως κατὰ

τρόπον ἀνθρώπινον καὶ μὲ λόγους ἰδικούς μας, ἐπειδὴ δὲν δύναται ἡ γλῶσσα νὰ ἐπεκταθῆ «καὶ νὰ ἀποδώσῃ πλῆρως τὸ μέτρον τῆς ἀληθείας» (Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, PG 73, 325A). Εἶναι εὐκόλον, ἢ μάλλον βέβαιον ὅτι ἡ ἀναγκαστικὴ γλωσσικὴ καὶ ἐννοιολογικὴ προσαρμογὴ τῶν περὶ θεοῦ καὶ θείων ἐννοιῶν ὀδηγεῖ εἰς ὕβριν τοῦ Θεοῦ. Ἐπ' αὐτοῦ ἄλλωστε στηρίζεται κατὰ κανόνα ἡ σύγχρονος ἀντιθρησκευτικὴ προπαγάνδα (πρόχειρον δείγμα τὸ ἔργον τοῦ Λέξερ Κολακόφσκυ, Τὸ κλειδί τοῦ Οὐρανοῦ, ἔκδ. Ἡριδανός). Διὰ τοῦτο ἡ διαλεκτικὴ ὑπερβάσις τῶν ἐκφραζομένων, κατὰ συγκατάθεσιν, ἀνθρωπίνως, ὀνομάζεται «Θεοπρεπὴς νόσις». Ἡ ἐπίγνωσις δηλοῦντι ὅτι τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῆς Γραφῆς, συνιστοῦν φιλάνθρωπον συμβιβασμόν, δημιουργεῖ τὴν ἀδήρητον ἀνάγκην τῆς, κατὰ τὸ δυνατόν, υπερβάσεως τῆς ἀτελείας ταύτης. Κατὰ τὴν ἑλληνοπατερικὴν σκέψιν ἡ ἀτελής ἀνθρωποπαθὴς κατανόησις δὲν εἶναι θεμιτὴ («θέμις»), ὀδηγεῖ εἰς βλασφημίαν» (Μ. Ἀθανάσιος, ΒΕΠΕΣ, 35, 29, 25, 36). Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς βλασφημίας καὶ τῆς μὴ νομίμου, μὴ ἀληθοῦς κατανόησεως, ἀπαιτεῖται, ὡς ἐρμηνευτικὴ ἀρχὴ ἢ, ὡς ἐλέγθη, θεοπρεπὴς νόσις.

Τί εἶναι θεοπρεπὴς νόσις; Ἡ κατανόησις τῶν περὶ Θεοῦ λεγομένων ὅπως πρέπει καὶ ἀρμόζει νὰ ὀμιλῆ καὶ σκέπτεται τις περὶ τοῦ Θεοῦ. Ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὸν τρόπον κατανόησεως τῶν ἀφορώντων εἰς τὸν ἄνθρωπον («Ὁ ὕ γ ἀ ρ θ έ μ ι ς, ὡς τὰ ἀνθρώπινα, οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ νοεῖν, οὐδὲ τῆ ὁμοιότητι τῶν καθ' ἡμᾶς λέξεων καὶ ἐννοιῶν τὸ θεῖον ἐνυδρίζειν, τὸ μὴ δ α μ ὠ ς ἡ μ ἰ ν π ρ ο σ σ ε ο ι κ ὸ ς», Δίδυμος Ἀλεξανδρείας, ΒΕΠΕΣ 44, 153). Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς υπερβάσεως τῆς στενῆς τοῦ γράμματος ἐρμηνείας καὶ διὰ τῆς ἀναζητήσεως τοῦ σκοποῦ, — ἄρα τελολογικὴ ἐρμηνεία — τὸν ὅποιον ἐπιδιώκουν τὰ λεγόμενα. Λέγει ὁ Χρυσόστομος «Ἐκ ἀστῆν λέξιν τῶν εἰρημένων σαφῶς κατοπτεύσωμεν, ἵνα μὴ δὲν ἡμᾶς παραδράμῃ τῶν ἐν τῷ θεῷ κρυμμένων» (PG 53, 187) καὶ ἄλλοῦ ὁ ἴδιος «τὸν ἐγκρυμμένον ἀνιχνεύσωμεν θησαυρόν» (PG 53, 206). Ἐπειδὴ τὸ νόημα τῶν γραφῶν δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀνευρεθῆ διὰ ἐπιπολαίας ἀναγνώσεως. Ἀπαιτεῖται πολλὴ ἔρευνα, ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται καὶ ἡ προτροπὴ τοῦ Ἱησοῦ «ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς».

Ἡ θεοπρεπὴς νόσις ὡς ἐρμηνευτικὴ ἀρχὴ ἀπαιτεῖ συνευρητοποίησιν τῆς ἀτελείας τῆς ἀνθρωπίνης γλώσσης νὰ ἐκφράσῃ ἐννοίας ἐξωανθρωπίνους, ἐπίγνωσιν καὶ ἀναζητήσιν τοῦ σκοποῦ τῆς γραφῆς εἰς τὰ ὑπ' αὐτῆς λεγόμενα, καὶ ἐν τῇ πράξει διαστολὴν τῆς ἐννοίας τῶν λέξεων, οὕτως ὥστε, ἀποφευγομένης τῆς ἀνθρωπίνης ὑποκειμενικότητος, νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν θείαν ἀντικειμενικότητα. Ὁ Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας λέγει ὅτι βλα τὰ ἀφορώντα εἰς τὸν Θεὸν ἐκφράζονται κατὰ τὸν

ἰδικόν μας (ἀνθρώπινον) τρόπον, κατανοοῦνται βεβαίως, ὄχι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ, κατὰ τρόπον, ὁ ὅποιος εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ ἡμᾶς. («Πάγτα τὰ περὶ Θεοῦ λαλεῖται μὲν καθ' ἡμᾶς, νοεῖται γέ μὴ γ ο ὕ χ ο ὕ τ ω ς, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμᾶς» (PG 74, 452D). Οὕτω τὸ συμπέρασμα, πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ γλωσσικογνωματικοῦ προβλήματος εἰς τὴν ἐρμηνείαν καὶ κατανόησιν τῆς Γραφῆς, κατὰ τὴν διατύπωσιν τοῦ Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου «Ὁ ὕ κ ο ὕ ν ὄ τ α ν ἀ ν θ ρ ω π ἰ ν ω ς τ ι λ έ γ η τ α ι π ε ρ ἰ Θ ε ο ὦ, ν ο ε ἰ σ θ ω θ ε ο π ρ ε π ὶ ς» (PG 74, 28B).

Ἴδου λοιπὸν ὅτι τόσο ἡ θετικὴ ἐπιστήμη, ὅσον καὶ ἡ ἀποκαλυπτικὴ θεολογία ἀναφερόμεναι εἰς τὰ πέραν τῆς γαισφαίρας καταφεύγουν εἰς συμβολικὴν γλῶσσαν, εἰς συμβατικὴν ἐννοιαν τῶν λέξεων καὶ προϋποθέτουν εἰδικῆς ὑφῆς πνευματικὸν μόχθον πρὸς ὀρθὴν κατανόησιν τῶν διδασκομένων. Λόγω, βεβαίως, τῆς φύσεώς των, τὰ ὑπὸ τῆς Ἀγ. Γραφῆς διδασκόμενα ἀπαιτοῦν συνειδητοποίησιν ὅτι διὰ καινοῦ λεξιλογίου γίνεται λόγος περὶ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι τόσο πολλὰ ἐπιθυμητὰ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ὅσον εἶναι ἀσύλληπτα νοητικῶς καὶ ἐμπειρικῶς.

Ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ εἰς ἕτερος «συμβιβασμός» καταλογιζόμενος κακῶς, κάκιστα εἰς τὴν Π. Διαθήκην: Εἶναι ἡ παλαιότης τῶν περὶ τῆς φυσικῆς δομῆς τοῦ κόσμου ἀντιλήψεων, τὰ λεγόμενα κοσμοειδῶλον¹². Δηλαδή ἡ συνολικὴ περὶ τοῦ φυσικοῦ κόσμου εἰκὼν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀποτελεῖ μίαν βασικὴν προϋπόθεσιν τῆς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐπικοινωνίας καὶ συνευρητοποίησεως ἢ ἀναφορὰ εἰς κοινῶς παραδεκτὰς κοσμολογικὰς ἀρχάς. Εἰς καθημερινὸν βίον προϋποθέτουν καὶ χρησιμοποιοῦνται μεταφορικαὶ ἐκφράσεις καὶ εἰκόνες, στηριζόμεναι εἰς τὴν κρατούσαν κοσμοαντίληψιν. Καθεὶς διδάσκων εἰς μίαν δεδομένην κοινωνίαν, ἐφ' ὅσον βεβαίως τοῦτο δὲν εἶναι μία νέα ἀντίληψις περὶ τῆς μορφῆς ἢ τῆς δομῆς τοῦ κόσμου, χρησιμοποιεῖ, κατ' ἀνάγκην καὶ συνευρητοποίησεως ἢ ὑποσυνειδήτως, τὰς περὶ τοῦ κόσμου προχούσας ἀντιλήψεις. Τὸ αὐτὸ πράττει καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς Γενέσεως ἀπευθυνόμενος εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς του, οἱ ὅποιοι εἶχον συγκεκριμένας, ἀτελεῖς καὶ «ξεπερασμένας» σήμερον, ἀντιλήψεις περὶ τοῦ κόσμου. Αἱ ἀντιλήψεις ἐκεῖναι ἀπειλοῦν προῖόν τῶν διερευνητικῶν βλεμμάτων τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸν οὐρανόν.

12. «Κοσμοειδῶλον εἶναι ἡ παράστασις περὶ τοῦ φυσικοῦ κόσμου, τὴν ὅποιον σχηματίζομεν, ὅταν συνανθρωπίσωμεν τὰ ἐπιγόμενα τῶν πειραμάτων καὶ τῶν παρατηρήσεων, τὰ καταξιόμενα κατὰ λογικὴν σειρὰν καὶ τὰ συνδεδωμένον τέλος μαθηματικῶν τύπων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κατασκευάζομεν μίαν εἰκόνα ἢ ἓνα εἶδωλον τοῦ κόσμου, ἓνα κοσμοειδῶλον. Διότι ὄντως, μέχρις ἐνὸς βαθμοῦ πρόκειται περὶ καθαρῶς γνητοῦ θεωρητικοῦ κατασκευάσματος, τὸ ὅποιον, εἰς πολλὰ σημεῖα δὲν συμφωνεῖ πλήρως πρὸς τὴν πραγματικότητα» Κωτσάκη, τὸ ἀστρικό σύμπαν, 1973, 49).

Η ΣΤΑΥΡΩΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΝ*

2. Η ΕΝ ΤΗ: ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑ: ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΣΤΑΥΡΩΣΕΩΣ

Ἡ ἀρχαιστάτη χριστιανική τέχνη δὲν διασώζει εἰκόνας τῆς μορφῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ χριστιανική εἰκὼν, ὡς γνωρίζομεν ταύτην σήμερον, εἶναι ἀποτέλεσμα μακρῆς ἱστορικής ἐξελίξεως τῶν πρωτοχριστιανικῶν συμβόλων, παριστανόντων διὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους, οὓς δὲν ἀναφέρομεν ἐνταῦθα, ἀλληγορικῶς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Τοιαῦτα σύμβολα ἀλληγορικὰ ἦσαν ὁ Ἰχθύς, ὁ Ἄμνος, ὁ Καλὸς Ποιμὴν¹³ κ.ἄ. Εὐνόητον τυγχάνει τὸ γεγονός, διατί ἐπεκράτησαν τὰ σύμβολα ἐν τῇ πρωτοχριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ. Ταῦτα ἦσαν εἰς καλὸς καὶ πρακτικὸς τρόπος ἐκφράσεως ὀρισμένων διδασκαλιῶν τῆς Ἐκκλησίας εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν Αὕτη ἀντιμετώπιζε τὴν θύελλα τῶν διωγμῶν. Οὕτω ἡ πρωτοχριστιανικὴ τέχνη εὖρε διέξοδον εἰς τὰ σύμβολα, ἀπλοῖκά ἀρχικῶς, περισσότερο ἐκφραστικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ μεταγενεστέρως. Τὰ σύμβολα ἐπικρατοῦν ἐν τῇ χριστιανικῇ ζωγραφικῇ ἕως τὸν ὄγδοον αἰῶνα, ἀπαντῶνται δὲ σποραδικῶς καὶ ἕως τὸν 7ον. Παραλλήλως δὲ μετὰ τὴν νομικὴν κατοχύρωσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ τῇ Δύσει ὡς ἐπίσημου τῶν διαφόρων κρατῶν θρησκείας, ἤρχισαν καὶ αἱ πρώται προσπάθειαι ἀγιογραφικῆς παραστάσεως τῆς μορφῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, αἱ ὁποῖαι ἐγένεκευθῆσαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ τοῦ 7ου αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν. Ἡ «ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ» ἔφερε μίαν μικρὰν ἀναστο-

λὴν τῆς ἀγιογραφίας, μετὰ τὴν ἱστορικὴν παρέλευσιν τῆς ὁποίας ἔχομεν πλῆθος ἱερῶν εἰκόνων τοῦ Χριστοῦ. Ἐκ τῆς χριστιανικῆς ζωγραφικῆς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐκλείψῃ ἡ «ΣΤΑΥΡΩΣΙΣ».

Ἡ ἀφετηρία τῆς ἑλῆς παραστάσεως ἐκκινᾷ ἐκ τῶν περὶ τοῦ πάθους τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ Ἀφηγήσεων τῶν συνοπτικῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων καὶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Ἦδη ἡ Σταύρωσις ἀπαντᾷ εἰς «τὸ ἐλεφάντινον κιβωτίδιον τοῦ 8ου αἰῶνος, τὸ εὑρισκόμενον εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον καὶ ἔπειτα κατὰ τὸν 6ον αἰῶνα ἀναγόμενον κώδικα τοῦ Rabyla, ἡ κατόπιν εἰς τὴν τοιχογραφίαν τῆς ἐν Ρώμῃ Santa Maria Antiqua τοῦ 8ου αἰῶνος»¹⁴. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἡ «Σταύρωσις» γενικεύεται καὶ ἰδιαίτερος συγκινεῖ τὸν θεατὴν — πιστὸν ἢ ἐν λόγῳ σύνθεσις.

Οἱ ὀρθόδοξοι ἀγιογράφοι ἐμπνέονται τὴν παράστασιν μέσα ἀπὸ τὰ Εὐαγγέλια. Μὲ αὐστηρῶς καθωρισμένα λειτουργικὰ καὶ δογματικὰ πλαίσια ἡ παράστασις ἐκφράζει ἐν τῷ ὄλῳ καὶ ταῖς λεπτομερείαις αὐτῆς ἅπαντα τὰ διδακτικὰ καὶ κατηχητικὰ στοιχεῖα τοῦ Θεοῦ Πάθους. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα, ἐκφραζόμενα ὑφ' ὅλης τῆς ἀγιογραφίας ἐν τῇ Ὀρθόδοξῳ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀρθεταὶ ὁ ἀγιογράφος ἐκ τῆς Βίβλου καὶ ἐξ ὅλης ἐν γένει τῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ κλασσικὸς Βυζαντινὸς τύπος τῆς ἐν λόγῳ παραστάσεως, ὅστις ἐπεκράτησεν, διακρίνεται εἰς τρία μέρη:

14. Κων. Καλοκέρη, «Θέματα θεολογικῆς εἰκονογραφίας», Ἐπιστ. Ἐπετηρὶς Θεολ. Σχολ. Θεολογικῆς, 1971, σελ. 221.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 205 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11 τεύχους.

13. Πρβλ. Γ. Σωτηρίου, «Ὁ Χριστὸς ἐν τῇ τέχνῃ», ἐν Ἀθήναις 1914, σελ. 115.

καὶ τὴν γῆν. Ἦσαν ὅ,τι θὰ ἠδύνατο τότε νὰ ὀνομασθῇ «ἐπιστημονικὴ γνώσις», δεδομένου ὅτι ἐστηρίζοντο εἰς τὴν παρατήρησιν καὶ τὴν διανοητικὴν ἐπεξεργασίαν τῶν στοιχείων τῆς παρατήρησεως. Σήμερον, θεδαίως, αἱ ἀντιλήψεις ἐκείναι περὶ τοῦ κόσμου φαίνονται ὡς μῦθοι. Καὶ ὅμως εἶναι ἡ γλωσσικὴ ἐκφρασις τῶν περὶ κόσμου διανοημάτων καὶ συμπερασμάτων. Ἡ Π. Διαθήκη, ἐν βιβλίῳ παλαιῶν, εἶναι φυσικὸν νὰ φέρῃ, ὡς προϋποτιθεμένην κοσμολογικὴν ἀντίληψιν, τὴν ἀντίληψιν τῆς ἐποχῆς συγγραφῆς τῆς, προκειμένου νὰ ἐκφράσῃ αὐτό, τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ τὸ εἰδικὸν χαρακτηριστικὸν τῆς καὶ τὸν λόγον ὑπάρξεώς τῆς, δηλαδὴ τὴν σχέσιν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ δημιουργίᾳ καὶ τῇ ἱστορίᾳ, ὡς ἐρώτησιν ἕμμεσον πρὸς τὸν ἴδιον ἄνθρω-

πον, ὁ ὅποιος ὀφείλει νὰ ἀπαντήσῃ ἐντὸς τοῦ κόσμου καὶ διὰ τῆς ἱστορίας.

Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὅποιον αἱ κοσμολογικαὶ κατακτήσεις τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης ἢ τῆς φιλοσοφίας ἐντάσσονται πάντοτε, ὡς ἐλέχθη διὰ τῆς θεολογικῆς διαλεκτικῆς μεθόδου εἰς τὴν θεολογικὴν σκέψιν, ὡς ἐνδύμα τῆς κάθε ἐποχῆς καὶ ὡς ἐπικρατήσασα γνώσις, μέχρις ὅτου ἡ καθαρὰ ἐπιστημονικὴ διαδικασία φέρει νέαν ἐπικρατοῦσαν περὶ τοῦ κόσμου ἀντίληψιν.

*

Καθηγητῆς ΗΛΙΑΣ Β. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

(Συνεχίζεται)

α) Είς τὸ πρῶτον εἰκονίζεται ἡ Γῆ, ἄνευ χλόης, ἢ δένδριδιων, ἢ ἄλλων τιῶν ἀντικειμένων, ξηρά, γυμνή, ἐνθυμίζουσαν τὸν ἄκαρπον ἀρετῆς χώρον τῆς ἀμαρτίας. Κάτωθεν τοῦ Σταυροῦ καὶ ἐντὸς τοῦ ἐδάφους εἰκονίζεται σκοτεινὸν σπήλαιον μὲ γυμνὰ τὰ ὀστέα τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὔας, «βυ γυμνὰ ὀστέα ὁ ἄνθρωπος»¹⁵. Τὸ σκοτεινὸν σπήλαιον περιστᾶ τὸν χώρον τοῦ σκότους καὶ τῆς ἀμαρτίας. Ἐδῶ διαφαίνεται ἡ θραύσις τοῦ «ξύλου τῆς παρακοῆς» ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἢ ἐρχεται, ἵνα ἀνακόψῃ ἢ ζωοποιῇς δυνάμεις τοῦ «ξύλου τῆς ζωῆς». Ἡ Γῆ παρουσιάζεται ἐρημος, σημεῖον τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς ἀμαρτίας περιπλανήσεως τοῦ ἀνθρώπου, τὸ δὲ σκοτεινὸν σπήλαιον ἀφήνει ἐλευθέραν τὴν σκέψιν τοῦ θεατοῦ - πιστοῦ, ἵνα σιγήσῃ «πᾶσα σὰρξ ὄρατα καὶ μηδὲν γήινον ἐν αὐτῇ λογίζεσθω»¹⁶ καὶ ἀτενίσῃ τὰ ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τῆς παραστάσεως εἰκονιζόμενα.

β) Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ὅλης παραστάσεως ὑφύεται ὑπερμεγέθης ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου. «Ἐπίτηδες ὁ καλλιτέχνης ἀφήκε τὴν Γῆν χαμηλά καὶ ἀνύψωσε γιγάντιον τὸν Σταυρὸν μὲ τὸ Τίμιον Σῶμα τοῦ Χριστοῦ μόνον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκοτεινοῦ οὐρανοῦ διὰ τὴν προσδῶση τὸ ὑπερκόσμιον τῆς δραματικῆς ταύτης στιγμῆς, διὰ τὴν δειξίην, ὅτι οὐδὲν τὸ γήινον φθάνει πλέον μέχρι αὐτοῦ καὶ ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς δὲν εἶναι πλέον ἄνθρωπος, ἀλλὰ μόνον Θεός»¹⁷.

Τῷ ὄντι. Ἀτενίζων τις τὸν Ἐσταυρωμένον δέχεται ἄνωθεν ἐν μυστικῶν ἀνεξήγητον συναίσθημα, ὅπερ πλημμυρίζει τὸ εἶναι του. Εἶναι ἡ ἀπειρος τῆς Ἁγίας Τριάδος ἀγάπη, ἥτις, κλίνουσα οὐρανοῦς, κατέρχεται εἰς τὸν κόσμον, ἵνα πραγματοποιήσῃ τὴν πρώτην δοθεῖσαν τῷ Ἀδάμ καὶ τῇ Εὔᾳ προφητείαν Αὐτῆς ἐν τῷ παραδείσῳ, εἶναι ὁ Νικητῆς τοῦ θανάτου Ἰησοῦς Χριστός, ὅστις «ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφῇ δούλου λαθῶν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἑταπεινώσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ»¹⁸.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ Λυτρωτοῦ, ἔχον κλειστοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ κύπτον ἐλαφρῶς πρὸς τὸν δεξιὸν ὦμον, ἔχει μίαν ἰλαρότητα καὶ γλυκεῖαν ἔκφρασιν. Ὁ ὀρθόδοξος ἀγιογράφος, ἐμπνεόμενος ἐκ τῶν διδλκῶν ἀφηγήσεων, «κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα»¹⁹, ὡς ἐπίσης καὶ ἐκ τῆς σχετικῆς ὁμολογίας τῆς Ἐκκλησίας, παρουσιάζει τὸν Ἐσταυρωμένον ὡς ὑπνοῦντα καὶ χωρὶς στίγματα φθορᾶς, «σαρκὶ ὑπνώσας ὡς θνητός, ὁ Βασιλεὺς καὶ Κύριος»²⁰.

Ἐπὶ τῶν δύο ἄκρων τοῦ Σταυροῦ ἠπλωμένοι αἱ χεῖρες ἀνοίγονται εἰς ὑποδοχὴν καὶ ἐναγκαλισμὸν τῶν

πάντων καὶ συμφιλίωσιν αὐτῶν μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ἀνάγονται δὲ εἰς ὕψος οὐράνιον πρὸς ἰκεσίαν καὶ προσευχὴν εἰς τὸν Θεὸν Πατέρα.

γ) Ἐκ δεξιῶν τοῦ Ἐσταυρωμένου εἰκονίζεται ἡ Θεοτόκος, ἀλγοῦσα ἀλλ' ἱεροπρεπῶς ἱσταμένη, «κοσμῶς φέρουσα τὸ πάθος καὶ οὐκ ἀγενῶς»²¹.

Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου διαμορφοῦνται κατὰ τὰ Ἑλληνικὰ πρότυπα καὶ διάφορος στάσις τῆς Παναγίας, «Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς γίνονται περίλυποι, μὲ τὴν ἀνάπτυξιν δὲ ἀκολούθως ὠρισμένων θεολογικῶν ἰδεῶν περὶ τὸ πάθος ἢ Θεοτόκος εἰκονίζεται ἀπὸ τοῦ 12ου αἰῶνος καὶ ἐξῆς (Καστορία, Μαυριώτισσα) ἀλγοῦσα, τὴν κόμην τίλουσα καὶ τέλος λιποθυμοῦσα πρὸ τοῦ Ἐσταυρωμένου»²². Ὁ κλασσικὸς Βυζαντινὸς τύπος τῆς παραστάσεως τῆς Σταυρώσεως φέρει τὴν Θεοτόκον σοβαρῶς ἱσταμένην παραπλευρῶς καὶ ἐκ δεξιῶν τοῦ Σταυροῦ, πιστεύουσαν εἰς τὴν ἀθώτητα καὶ θεότητα τοῦ Υἱοῦ τῆς, λέγοντος πρὸς αὐτὴν «Μὴ ἐποδύρου μου, Μητερ... ἀναστήσομαι γὰρ καὶ δοξασθήσομαι»²³.

Ἐξ εὐωνύμων δὲ ἱσταται ὁ ἡγαπημένος μαθητῆς τοῦ Κυρίου ἐν ὀδύνη καὶ θλίψει, ἀλλὰ παρήγορον ἔχων τὸ ὕψος αὐτοῦ. Συνήθως ἀτενίζει τὸ ἔδαφος καὶ εἰκονίζεται, θαυματοχάστως, θυσιζόμενος εἰς θεολογικὰς σκέψεις καὶ δραματισμούς. Ὁ ἀγιογράφος κατορθώνει ἐδῶ τὴν προβληματίξιν τὸν θεατὴν - πιστὸν καὶ τὴν μεταδίδῃ αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν ἵνα θεολογήσῃ περὶ τὸν Ἐσταυρωμένον. Ἐκτός τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου «εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ... καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἢ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἢ Μαγδαληνῆ»²⁴. Ἡ ἀπεικόνισις αὐτῶν ἀλλὰ καὶ ἄλλων προσώπων, ὡς στρατιωτῶν, μέρους τοῦ δόχλου (συνήθως ἀγιογραφικὴ παράστασις ἐν τῇ Δύσει) δὲν ἐπεκράτησεν εἰς τὴν ὀρθόδοξον παράστασιν καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπεδλήθησαν ἐκ τῆς συνθέσεως. Τὸ Βυζάντιον ἀνεξήτησεν ἕνα κλασσικὸν τύπον Σταυρώσεως μὲ κύριον χαρακτηριστικὸν τὴν εὐλάβειαν, τὴν θαθεῖαν αἰσθησὶν τῆς ἀναλογίας τῶν γραμμῶν καὶ τὴν νηφαλιότητα. Ἐπεκράτησε δὲ ἡ ἀπεικόνισις δύο μόνον Ἁγίων προσώπων ἐν τῇ συνθέσει, ἥτοι τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, ἵνα τονίζεται ἐν τῷ κέντρῳ τῆς εἰκόνης ὁ Ἐσταυρωμένος Ἰησοῦς Χριστός καὶ συγκεντροῦται ὁ νοῦς τοῦ θεατοῦ εἰς τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου καὶ μὴ συγχέηται ἀπὸ πολλὰ καὶ ἀσκοπῶς εἰκονιζόμενα πρόσωπα.

Τέλος ὀπισθεν τῆς ὅλης παραστάσεως εἰκονίζεται ἐν τείχος. Εἶναι τὸ τείχος τῆς πόλεως Ἱερουσαλήμ. Ἡ Σταυρώσις ἔλαβεν χώραν ἔξω τῆς πόλεως.

Ἡ ἀπεικόνισις αὐτῆ τοῦ τείχους ἐν τῇ συνθέσει ἔχει θεολογικὴν σημασίαν. Σημαίνει τὴν ἔξοδον τοῦ

15. Νεκρ. Ἀκολουθία τῆς Ἐκκλησίας.

16. Χερουβικὸν Μ. Σαββάτου.

17. Γ. Σωτηρίου, ἔ.α. σελ. 158.

18. Φιλίπ. 2, 7-8.

19. Ἰωάν. 19, 30.

20. Ἐξαποστειλᾶριον Κυριακῆς τοῦ Πάσχα.

21. Γεωργ. Νικομηδείας, P.G. 100, 1485.

22. Κων. Καλοκέρη, ἔ.α. σελ. 222.

23. Κανὼν Μ. Σαββάτου.

24. Ἰωάν. 19, 25.

ΑΡΧΑΙ ΤΟΥ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ *

(ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΟΙ ΓΡΑΜΜΑΙ)

«Ὡς ἀναλύσωμεν ὁμῶς τὸ νόημα τῶν ρημάτων τούτων καὶ ὡς ἐπιχειρήσωμεν νὰ κατανοήσωμεν, διὰ ποῖον λόγον κάμνει αὐτὴν τὴν διάκρισιν καὶ ἀπαιτεῖ αὐτὴν τὴν ἐκάστοτε διαφορετικὴν ποιμαντικὴν μέριμνα καὶ φροντίδα ὁ Κύριος ἐκ μέρους τῶν ποιμένων πρὸς τοὺς ποιμαινομένους. α) Οὕτω, κατ' ἀρχάς ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν, ὅτι «τὸ ρῆμα ἑδύσκαι» σημαίνει τὴν φροντίδα περὶ ποιμνίου τινὸς ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς διατροφῆς¹⁷. «Βόσκει τὰ ἀρνία μου», λέγει ὁ Κύριος, ἦτοι τρέφε αὐτά, δίδασκε καὶ κατάρτιζε ταῦτα, διότι ἡ διδασκαλία τοῦ εὐαγγελίου εἶναι πνευματικὴ τροφή. Βόσκει τὰ ἀρνία μου, ἦτοι ὀδηγεῖ αὐτά εἰς νομάς παχείας¹⁸, πρωτοστατῶν εἰς τὰς θρησκευτικὰς τῶν συναθροίσεις καὶ διακονῶν αὐτὰ καθ' ὅλα τὰ διατεταγμένα. Βόσκει αὐτὰ διὰ προσωπικῆς προσαρμογῆς τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας εἰς τὴν μόρφωσιν, τὴν κατάστασιν καὶ τὰς ἀνάγκας ἐκάστου τούτων. Νὰ μὴ παραθέτης ἀπλῶς εἰς αὐτὰ τὴν τροφήν, ἀλλὰ νὰ φροντίζῃς διὰ τὰ ἀσθενῆ καὶ εἰς τὰ μὴ ἔχοντα ὄρεξιν νὰ δίδῃς τροφήν προσηρμοσμένην πρὸς τὴν κατάστασιν τῶν. Ὅχι μόνον διὰ τοῦ λόγου νὰ διδάσκῃς καὶ νὰ τρέφῃς αὐτὰ πνευματικῶς, ἀλλὰ νὰ δίδῃς ἐσὺ πρῶτος τὸ παράδειγμα τῆς ἐφαρμογῆς καὶ τῆς καρποφορίας τῶν διδασκομένων ἀληθειῶν. Καλὸς ποιμὴν εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δὲν δεικνύει μόνον εἰς τὰ πρόβατα τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, ἀλλὰ βαδίζει πρῶτος εἰς αὐτὴν, διὰ νὰ κατακολουθῇ ἡ ποι-

μνη εἰς τὰ ἔχνη του. Τοῦτο εἶναι τὸ «βόσκει τὰ ἀρνία μου»¹⁹.

Καὶ λέγει ὁ Κύριος «βόσκει τὰ ἀρνία μου», ἦτοι τὰ παιδία τῆς χριστιανικῆς ποιμνῆς μετὰ τὰς ἱεράς ἀκολουθίας, μετὰ τὴν κατηχητικὴν διδασκαλίαν, μετὰ τὰς πατρικὰς κατ' οἶκον συμβουλὰς, μετὰ τὰς χριστιανικὰς ἐορτὰς κτλ., διότι, ὡς εἶναι γνωστὸν καὶ ἐκ τῆς ἐπιστήμης τῆς ψυχολογίας, χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς παιδικῆς ἡλικίας «εἶναι ἡ ἔντασις τῶν ὁρμῶν πρὸς τροφήν, μίμησιν, ὑποταγὴν εἰς παραγγέλματα, πρὸς γνώσιν, πρὸς ἐνασχόλησιν»²⁰. Τὸ παιδίον «προσαρμόζεται εἰς ἐντολὰς, εἰς παραγγέλματα, εἰς καθήκοντα, εἰς ἰδέας, ἄνευ ἀντιστάσεως, μετὰ μίαν παθητικότητά καὶ ὑποβολήν»²¹. Καὶ τοῦτο, διότι «ἡ μιμητικότης εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη παρ' αὐτῶν, ὥστε ἐπαναλαμβάνει πολλὰς ἀνεπτυγμένης παρ' αὐτῶν, ὥστε ἐπαναλαμβάνει πολλάκις ἄνευ ἰδίας κρίσεως τὰς ἐνεργείας τῶν μεγαλυτέρων»²².

Πρὸς τὰς τοιαύτας, λοιπόν, βιολογικὰς καὶ ψυχολογικὰς ἀνάγκας τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἀνταποκρίνεται καὶ ἡ ἐντολή τοῦ Κυρίου «βόσκει». Αὐτὴ δηλονότι ἡ ἡλικία εἶναι κατάλληλος, διὰ νὰ προσφέρωμεν μετὰ τελούμενα εἰς τὸν νόον, μετὰ τὸ παράδειγμα μας καὶ μετὰ τοὺς λόγους μας τὰς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, ὥστε νὰ καταστοῦν αὐταὶ τὸ πνευματικὸν ὑπόβαθρον καὶ ἐφόδιον δι' ὅλην τὴν ζωὴν τοῦ πιστοῦ.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 205 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11 τεύχους.

17. F. GODET, COMMENTAIRE SUR L' EVANGILE DE SAINT JEAN, τόμ. III, 4^e EDIT NEUCHATEL 1904, σελ. 584, Πρβλ. Π α ν. Τ ρ ε μ π έ λ α, Ἰπόμνημα εἰς Ἰωάννην, σελ. 728.

18. «Εἰς νομάς σωτηρίους» σημειοῖ ὁ Ν. Μ. Δ α μ α λ ά ς, Ἐρμηνεία εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην, τόμ. Δ', Τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, Ἀθήναι: 1940, σελ. 730.

ἀνθρώπου ἐκ τοῦ χώρου τῆς ἀμαρτίας πρὸς συνάντησιν τοῦ ἐρχομένου ἵνα διδάξῃ, σταυρωθῇ καὶ ἀναστῇ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡμεῖς δὲ ὀδηγηθῶμεν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἀνάκτορον τῆς οὐρανίου Βασιλείας, διότι «οὐκ ἔχομεν ὄδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν»²⁵.

(Συνεχίζεται) Ἄρχιμ. ΠΑΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΤΟΣ

Γραμματεὺς Συνδικτικῆς Ἐπιτροπῆς Τύπου
Ἱερῶς Συνόδου

25. Ἐβρ. 13, 12.

δ) Ἐν συνεχείᾳ, ὅπως εἶδομεν, λέγει ὁ Κύριος: «Π ο ἰ μ α ι ν ε τὰ προβάτιά μου». Τὸ ρῆμα «ποιμαίνει» εἶναι ἐντονώτερον καὶ εὐρύτερον τοῦ «βόσκει». Ὁ Θεοφύλακτος Βουλγαρίας, ἐπισημαιῶν τὴν τοιαύτην σημασίαν αὐτοῦ λέγει: «Τὸ μὲν γὰρ ποιμαίνειν ἦδη

19. Πρβλ. Π α ν. Τ ρ ε μ π έ λ α, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 729.

20. Κ ω ν. Σ π ε τ σ ι έ ρ η, Ἡ ψυχικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, Ἀθήναι: 1960, σελ. 196.

21. Αὐτόθι, σελ. 197. Πρβλ. Π α ν. Τ ρ ε μ π έ λ α, Κατηχητικὴ ἢ Ἱστορία καὶ θεωρία τῆς κατηχήσεως, Ἀθήναι: 1981, σελ. 207, Δ η μ. Μ ω ρ α τ τ ο υ, Χαρακτηριστικὰ σημεῖα τῆς ψυχολογικῆς ἐξελίξεως τοῦ παιδὸς καὶ τοῦ ἐφήβου, ἐν Ἀθήναις 1964, σελ. 6. καὶ Ε ὁ. Θ ε ο δ ὶ ρ ο υ, Μαθήματα Κατηχητικῆς ἢ Χριστιανικῆς Παιδαγωγικῆς, ἐν Ἀθήναις 1975, σελ. 297.

22. Δ η μ. Μ ω ρ α τ τ ο υ, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 5. Πρβλ. καὶ σελ. 6. Πρβλ. ἐπίσης Ἰ ω. Μ α ρ κ α ν τ ὶ ν η, Ψυχολογικὴ ἀνάπτυξις τοῦ παιδίου (Δεδομένα πρὸς παιδαγωγικὴν ἀξιοποίησιν), Ἀθήναι: 1968, σελ. 128.

καὶ σκληροτέραν ἐπιστάσιαν ἐμφαίνει, τὸ δὲ θόσκειν, τὴν ἡπιωτέραν»²³. Μετὰ ταῦτα ὁ L. GL. FILLION παρατηρεῖ: «Τὸ ρῆμα ποιμαίνειν ἔχει εὐρυτέραν ἔννοιαν τοῦ ρήματος θόσκειν, διότι δὲν δεικνύει μόνον, ὅπως τὸ τελευταῖον τοῦτο, τὴν φροντίδα περὶ τῆς διατροφῆς τοῦ ποιμνίου, ἀλλὰ καὶ γενικῶς ὅλας τὰς ἐνεργείας τοῦ ποιμένου»²⁴. Ὁ Παν. Τρεμπέλας ἀναλύων περαιτέρω τὴν ἔννοιαν τοῦ «ποιμαίνειν» γράφει: «Ὁ καλὸς ποιμὴν εἶναι καὶ πλήρης συμπαιθείας καὶ στοργῆς δι' ἐν ἑκάστον τῶν προβάτων του. Ὑποστηρίζει τὸ συντετριμμένον, ἐπιδένει τὰς πληγὰς του, ἐνισχύει τὸ ἀσθενὲς καὶ αἰσθάνεται ὡς ἴδιον προσωπικὸν του πόνον τὴν ἀσθένειαν καὶ παραπλάνησιν οἰουδὴποτε πιστοῦ, φωνῶν ἐκ καρδίας ἀλγούσης μετὰ τοῦ Παύλου: Τίς ἀσθενεῖ καὶ οὐκ ἀσθενῶ, τίς σκανδαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; (Β' Κορ. 11, 29). Ὁ καλὸς ποιμὴν, ὅταν ἀντιληφθῆ, ὅτι πρόβατόν τι ἐμακρύνθη τῆς ποιμνῆς, ἀφήνει τὰ ἐν τῇ βοσκῇ ἀσφαλῶς τρεφόμενα πρόβατα, καὶ ἀναζητεῖ τὸ ἀπολωλὸς, τὸ ὅποιον στοργικῶς περιπτύσσεται, ὅταν τὸ ἀνεύρη, καὶ χωρὶς νὰ κακομεταχειρισθῇ αὐτό, ἀναλαμβάνει τοῦτο ἐπὶ τῶν ἰδίων ὤμων»²⁵.

Εἶναι δὲ ἀπαραίτητος ἡ τοιαύτη ἐπαγρύπνησις καὶ ἐντατικὴ μέριμνα καὶ φροντίδα τοῦ ποιμένου, διότι τὸ μέλος τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὅποιον εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐφηβικὴν τοῦ ἡλικίαν, διέρχεται μίαν ἀπὸ τὰς κρίσιμωτέρας περιόδους τῆς ζωῆς του. Ἡ περίοδος αὕτη παρουσιάζει ἐνθουσιασμούς καὶ καταπτώσεις, ἀνησυχίας καὶ ἀναστατώσεις. «Ὁ ἐφηβὸς νῦν μὲν κλίνει εἰς τοῦτο, μετ' ὀλίγον δὲ δὲν εἶναι δύσκολον νὰ τραπῆ πρὸς τὸ ἀντίθετον»²⁶. «Ὅλαι αἱ ἐκδηλώσεις του χαρακτηρίζονται ἀπὸ ὑπερβολάς, ταλαιπωρίες καὶ ἀντιθέσεις»²⁷. Περαιτέρω ὁ καθηγητὴς τῶν Παιδαγωγικῶν Κων. Σπατσιέρης παρατηρεῖ: «Γενικὸν γνώρισμα τῆς ἡθῆς εἶναι μία ἐπανάστασις εἰς τὸ σῶμα καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀτόμου»²⁸. Πράγματι «ὁ ἐφηβὸς ζητεῖ νὰ ψάξῃ ὅλα τὰ δεσμά, ἅτινα τὸν περιέβαλλον ὡς παιδί καὶ νὰ ἀποκτήσῃ πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὰς πράξεις καὶ τὰς ἰδέας... Ἡ παιδικὴ εὐσέβεια ἐξαφανίζεται καὶ προσπαθεῖ νὰ πλάσῃ νέαν ἀτομικὴν ἀντίληψιν περὶ Θεοῦ. Ἐν τῇ προσπάθειά του ταύτῃ περιπίπτει συχνὰ

εἰς τὴν ἀμφιβολίαν ἢ τὴν ἀρνησιν, ἥτις ἔχει διάφορον διάρκειαν ἀναλόγως τοῦ ἀτόμου»²⁹. «Ἡ προσωπικότης τοῦ ἐφήβου, σχηματιζομένη ἀπὸ ξένα δάνεια, τὰ ὅποια προστίθενται εἰς τὰ σταθερὰ στοιχεῖα τῆς φύσεώς της, μένει ἀκόμη ἀσύνδετος, κακῶς ἰσορροπημένη καὶ εὐμετάβολος»³⁰. «Μετὰ τὸν ἀλαλαγμὸν μέχρι οὐρανοῦ, ἐπακολουθεῖ θλίψις μέχρι θανάτου»³¹. «Οὕτως ἡ περίοδος αὕτη ὑπὲρ πάσαν ἄλλην προσλαμβάνει σοβαρωτάτην κρίσιμότητα»³².

Κατὰ τὴν περίοδον, λοιπόν, αὐτὴν τῶν ποικίλων ἀναστατώσεων καὶ ἀνακατατάξεων δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ ἀπλήρη περὶ τῆς τροφῆς φροντίς τῶν ποιμένων διὰ τὰ «προβάτια» (= τὰ ἀναπτυγμένα ἤδη ἀρνία) των, τοὺς νέους, ἀλλὰ χρειάζεται καὶ ἐπιβάλλεται μεγαλυτέρα ἐπιβλεψίς, ἴσως καὶ αὐστηρότης, ὥστε νὰ προφυλάττῃ αὐτὰ καὶ ἀπὸ τυχόν ὀλισθήματα. Ἐπιτυχεστάτη πρὸς τοῦτο καθίσταται ἡ γνώμη τοῦ μεγάλου παιδαγωγοῦ Ἰω. Χρυσόστομου, λέγοντος: «Χαλεπὸν ἢ νεότης, ὅτι εὐρίπιστον, εὐεξαπάτητον, εὐόλισθον καὶ σφοδρότερον δεῖται τοῦ χαλινου»³³. Καὶ οἱ ἴδιοι οἱ ἐφηβοὶ ἄλλως τε κατὰ τὴν νεωτέρα ψυχολογίαν «δὲν ἐπιθυμοῦν πλέον ἀπλῶς, ὅπως οἱ (μικροὶ) μαθηταί, ἓνα διδάσκαλον, τοῦ ὅποιου θαυμάζουν τὰς γνώσεις. Εὐχονται δι' ἓνα ἄνθρωπον, ὁ ὅποιος τοὺς κατανοεῖ, ἱκανὸν νὰ τοὺς κρίνῃ, ὅταν εἶναι ἀναγκαῖον, ἀλλὰ νὰ τοὺς στηρίξῃ ἐπίσης εἰς τὰς δυσκόλους στιγμάς»³⁴. Καὶ ταῦτα καθ' ὅσον περὶ «πραγματικῆς πνευματικῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ ἐφήβου οὐδεὶς δύναται νὰ γίνῃ λόγος»³⁵. Καὶ κατὰ τὸν M. DEBESSE ὁ παιδαγωγός, ὀφείλει νὰ «λάβῃ τὰς ἀπαραιτήτους προφυλάξεις, ἐναντίον τῶν παραπλανήσεων, ποὺ ἀπειλοῦν πάντοτε τὴν νεότητα καὶ αἱ ὅποια ὀφείλονται εἰς τὴν ἀγνοίαν της, εἰς τὴν ἀνυπομονήσιν της, εἰς τὴν εὐπιστίαν της,

23. Θ ε ο φ υ λ ἄ κ τ ο υ Β ο υ λ γ α ρ ῖ α ς, ἐνθ' ἄνωτ., PG 124, 312 C.

24. L. CL. FILLION, LA SAINT BIBLE, COMMENTEE, τόμ. VII, Ἐκδ. 9η, PARIS 1925, σελ. 602, Πρβλ. καὶ D. A. SCHLATTER, DER EVANGELIST JOHANNES, STUTTGART 1930, σελ. 370: «ποιμαίνειν, DIE GANZE... GEWAHRTE LEITUNG UND PFLEGE».

25. Π α ν. Τ ρ ε μ π έ λ α, Ὑπόμνημα εἰς Ἰωάννην, σελ. 729-730.

26. Π α ν. Τ ρ ε μ π έ λ α, Κατηχητικὴ, σελ. 220.

27. Κ ω ν. Σ π ε τ σ ι έ ρ η, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 203. Πρβλ. Ε δ. Θ ε ο δ ώ ρ ο υ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 298-299 καὶ Ἰ ω. Μ α ρ κ α ν τ ώ ν η, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 35.

28. Κ ω ν. Σ π ε τ σ ι έ ρ η, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 201. Πρβλ. Δ η μ. Μ ω ρ α ζ έ τ ο υ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 8.

29. Κ ω ν. Σ π ε τ σ ι έ ρ η, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 202. Πρβλ. Ε δ. Θ ε ο δ ώ ρ ο υ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 298-299 καὶ Σ π. Κ α λ λ ι ά φ α, Παρατηρήσεις ἐκ τῆς Ψυχολογίας τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, ἐν Τ ο ὕ α ὕ τ ο ὕ, Ἀνάλεκτα (Ἄρθρα καὶ Μελετήματα), τόμ. Β', Ἐν Ἀθήναις 1966, σελ. 169.

30. M. DEBESSE (Μετὰφρ. Α. Κ ο ὄ λ α), Οἱ σταθμοὶ τῆς ἀγωγῆς (Γενετικὴ ἀγωγή), Ἀθήνα: 1957, σελ. 114.

31. Σ π. Κ α λ λ ι ά φ α, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 170.

32. Π α ν. Τ ρ ε μ π έ λ α, Κατηχητικὴ, σελ. 220. Πρβλ. σπουδαίως σχετικὰς παρατηρήσεις καὶ γνώμας ἐν Ε δ. Θ ε ο δ ώ ρ ο υ, Ἡ αἰωνία ἀλήθεια (Κατηχητικὰ βοηθήματα Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος), Ἐκδ. Ε', Ἀθήνα: 1972, σελ. 2 ἐξ. καὶ Ἀ ρ. Ἀ σ π ι ώ τ η, Ἡ κρίσις τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, Ἐκδ. Β', Ἀθήνα: 1957, ἐνθα καὶ πλουσίαι βιβλιογραφία ἡμετέρα καὶ ξένη.

33. Ἰ ω. Χ ρ υ σ ο σ τ ο ὄ μ ο υ, Ὁμιλία Θ' εἰς τὴν Α' πρὸς Τιμόθεον, PG 62, 546.

34. M. DEBESSE (Μετὰφρ. Α. Κ ο ὄ λ α), ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 116.

35. Σ π. Κ α λ λ ι ά φ α, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 169-170

Ν Ε Κ Ρ Ο Λ Ο Γ Ι Α Ι

Ο ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ ΚΑΙ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (†)

Τὴν 23ην Ἀπριλίου ἐ.ἔ. Κυριακὴν τῶν Βαΐων ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον ὁ Μητροπολίτης Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας Κυρὸς Γεώργιος. Ὁ μακαριστὸς Ἱεράρχης ἐγεννήθη εἰς Πειραιᾶ τὸ 1903 ἔπου διήκουσε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα. Μετὰ ταῦτα ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἧς τὸ πτυχίον ἔλαβεν ἐν ἔτει 1924 διορισθεὶς ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν Μέσσην Ἐκπαίδευσιν ὡς καθηγητὴς τῶν Ὀρθοσκευτικῶν. Ὁ ζῆλος, ὅμως, τοῦ Οἴκου τοῦ Κυρίου κατέτρωγεν αὐτὸν καὶ οὕτω τὸ 1936 χειραγωγεῖται εἰς τοὺς δύο πρώτους τῆς Ἱερωσύνης βαθμοὺς τὸν τοῦ Διακόνου καὶ τοῦ Πρεσβυτέρου ἀναπτύξας πλουσίαν πνευματικὴν καὶ φιλανθρωπικὴν δράσιν. Τὸ 1943 ἐξελέγη παμφηφεὶ εἰς Βοηθὸν Ἐπίσκοπον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτε διαλαμφάσης Ἐπισκοπῆς Σταυρουπόλεως καὶ ἐτοποθετήθη εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἔπου εἰς καιροὺς λίαν χαλεποὺς ἀνέπτυξε ποικιλόμορφον δράσιν. Τὴν δράσιν του αὐτὴν ἐκτιμήσασα ἡ Ἱερά Σύνοδος προήγαγεν αὐτὸν εἰς Μητροπολίτην Θήρας τὸ ἔτος 1952, ἣν Μητρόπολιν ἐποίμανεν ἕως τὸ 1957 ὅτε μετετέθη εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας, ποιμενάρχης τῆς ὁποίας παρέμεινε μέχρι τῆς τελευταίας του. Παράλληλως ἐχρημάτισε πολλάκις Συνοδικός, Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἱεράς Συνόδου καὶ ἀπὸ τὴν 19.12.73 ἕως τὴν 12.1.74 Τοποτηρητὴς τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου Ἀθηνῶν.

Ὁ ἐκλιπὼν κατέλιπε φήμην συνετοῦ καὶ πράου Ἱεράρχου, ὁ ὁποῖος, ἔπου καὶ ἂν εὕρισκετο, ὑπεράνω ὄλων ἔθετε τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν ὑπηρετήσε μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως οὐ τῆς τυχοῦ-

εἰς τὴν οἰσίαν (= ἐγωισμόν) τῆς. Αὐτὸς θὰ λάβῃ τὰ μέτρα του ἐναντίον τῶν παγίδων»³⁶.

Δι' αὐτοῦς, λοιπόν, τοὺς λόγους ὁ Κύριος λέγει «ποιμαίνει τὰ προβάτιά μου», τοὺς νέους μου, τὴν νεαρὰν ἡλικίαν.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΝΑΓ. ΜΠΟΥΜΗΣ Δρ. Θ.

36. M. DEBESSE (Μετφρ. Α. Κ ο ῦ λ α), ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 140-141.

σης. Τῆς ἐξοδίου ἀκολουθίας προέστη ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεῖμ συμπαραστατούμενος ὑπὸ πλειάδος Ἀρχιερέων. Τὸν ἐπικήδειον ἐξεφώνησεν ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἱεράς Συνόδου Ἀρχιμ. Νικηφόρος Τζιφόπουλος.

Τοῦ τὴν οὐράνιον ζωὴν τῆς ἐπιγείου ἀνταλλαξαμένου Μητροπολίτου Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας Κυροῦ Γεωργίου εἴη αἰωνία ἡ μνήμη.

••

«Γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς». (Ἀποκαλ. 2, 10).

Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Σεβασμία τῶν Ἱεραρχῶν Χορεία,

Τίμιον τῆς Ἐκκλησίας πρεσβυτέριον,

Τιμιώτατοι Ἀρχοντες καὶ ἐκπρόσωποι τῶν Πολιτικῶν καὶ Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ πληρώματος τῆς Ἱεράς ταύτης Μητροπόλεως,

Σεμνὴ καὶ πενήθορος δμήγυρι.

Α'.

Ὅτε πρὸ ἑβδομάδος μόλις συνέπεσε τὸ πρῶτον νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ Αἶγιον, ἠτύχησα νὰ γενθῶ πολλὰ καὶ νὰ ὠφεληθῶ περισσότερα ἀπὸ τὴν παρουσίαν τοῦ καλοῦ ποιμένου, ὡς ὑψικόμου φοίνικος, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λογικοῦ αἰθοῦ ποιμνίου ἰσταμένου, παρὰ τὸ προσηβηκῶς τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, καθ' ὅλην δὲ τὴν διάρκειαν τῆς Ἱεράς Ἀκολουθίας τοῦ κατασκευαστοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ θείου κηρύγματος.

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀπηλάσσαμεν, ἐμελλε τόσον ἀκαριαίως νὰ μεταστραφῇ, κρῖμασιν οἷς οἶδε Κύριος, ὥστε «ἐν μιᾷ ὀπῆ» ν' ἀφραπάσῃ ἀφ' ἡμῶν ὁ θάνατος τὸν πολιτὸν καὶ Σεβάσιμον Γέροντα, ἵνα «μὴ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ ἢ δόλος ἀπατήσῃ ψυχὴν

αυτοῦ» (Σοφ. Σολ. 4, 11). Τῷ ὄντι Ἄρεσθι γὰρ ἦν Κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ διὰ τοῦτο ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας» (αὐτόθι 14).

Ἐρχόμενοι δ' ἐπιπύθα σήμερον, χορός ἱερὸν καὶ καθήκον ὕστατον καὶ ἀναπόφενκτον ἐκπληροῦντες, εὖρομεν «πάντα τῷ πένθει συνεμελαίνοντα καὶ πάντα τῆς κοινῆς κατηφείας μετέχοντα» (MIGNE, P.G. 46, 868). «Χρησάτε ἡμῖν, ἀδελφοί, χρῆσάτε τὸ ἐκ συμπαθείας δάκρυον. Καὶ γὰρ διε ἡμεῖς εὐφραίνεσθαι», ὑπὸ τὴν φιλόστοργον μέριμναν τοῦ προσφιλεστάτου πνευματικοῦ πατρὸς ὑμῶν, «ἡμεῖς τῆς εὐφροσύνης ὑμῶν ἐκοινωνήσαμεν». «Ἀπόδοτε», λοιπόν, «ἡμῖν τοῦτο τὸ ἀντάλλαγμα. Χαίρειν μετὰ χαίροντων, τοῦτο ἡμεῖς ἐποιήσαμεν. Κλαίειν μετὰ κλαιόντων, τοῦτο ἡμεῖς ἀντιπρόδοτε» (MIGNE, P.G. 46, 853), «ὅτι ἡ Σεπτὴ τῆς Ἁγιοπάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας Ἱεραρχία ἀπεστερήθη σήμερον τοῦ πρώτου τῆ ἰάξει Αὐτῆς ἀλήστου μῆμης Ἱεράρχου καὶ διι «γυμνοὶ καὶ πένητες ἀφ' ὑμῶν ὑποστρέφομεν».

«Ὁ καλῶς» — ὅθεν — «τοῦ μεγέθους τῆς συμφορᾶς ἐπαισθόμενος, οὐκ οἶδα ὅπως ἐν τῷ παρόντι Συλλόγῳ πάλιν ἐπανάγει τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸν λόγον». Ἄλλ' ἐπιτρέψατέ μοι, εἰς τὴν Σεπτὴν ἐντολήν τοῦ Μακαριωτάτου Πατρὸς καὶ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν Ἁγίας καὶ Ἱεράς Συνόδου ὑπέκοντα, «καίτοι γε δοκεῖ μοι καὶ κατάλληλον εἶναι τοῖς πενθοῦσι φάρμακον ἢ σιγὴν» (MIGNE, P.G. 46, 877), νὰ συνεχίσω τὸν λόγον. «Δεῖ γὰρ πάντως, ὥσπερ τὴν ἀπόλασιν τῶν ἀγαθῶν προθυμούμεθα, οὕτω καὶ πρὸς τὰ λυπηρὰ τῶν συμπιπτόντων οἰκείως, ἔχει» (αὐτόθι 880).

Β'

Καὶ ἰδοὺ, ἐκλήθην ἐγώ, ὁ θραυὸς τὴν γλῶσσαν, νὰ σκιαγραφῶ σήμερον τοῦ ἐκλειπόντος Ἱεράρχου τούτου τὴν Σεπτὴν μορφὴν καὶ τὸ πολυσχιδὲς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔργον.

Πλήρης ἡμερῶν, μεστῶν ἐκκλησιαστικῆς καρποφορίας καὶ «πιστὸς ἄχρι θανάτου», ἐμπλεως δὲ καλοκαγαθίας, ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν ἐν τῇ προεοριῷ Κυριακῇ τῆς μεγάλης καὶ ἐπιφανοῦς ἡμέρας τῆς Ἀναστάσεως, ἐτοιμῶς ἔχων ἐπιτελέσαι τὸ ποιμαντορικὸν αὐτοῦ ἐπὶ γῆς καθήκον, τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ἐμπεπιστευμένων αὐτῷ πνευματικῶν τέκνων, ὁ προκειμένος ἡμῖν φιλόστοργος Πατήρ καὶ Ποιμὴν τῆς Θεοσώστου ταύτης τοπικῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἀπὸ Σταυ-

ρουπόλεως καὶ Θήρας, Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κυρὸς Γεώργιος, ἵνα ὑπὲρ ὧν ἐκοπίασεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, «ἀναπαύσῃται ἐκ τῶν κόπων αὐτοῦ» ('Αποκ. 14, 13) καὶ λάβῃ «τὸν στέφανον τῆς ζωῆς».

Ὁ κατὰ κόσμον Γεώργιος Πάσης, γόνος παλαιᾶς ἀρχοντικῆς Ὑδραϊκῆς οἰκογενείας, ὅπερ καὶ μετὰ ἐγκραυχέσεως διετρόνου, ἐγεννήθη ἐν Πειραιεὶ κατὰ τὸ ἔτος 1903 καὶ ἔτυχε τῆς «ἐν παιδείᾳ καὶ νοσησίᾳ Κυρίου ἀνατροφῆς» ('Εφεσ. 6, 4).

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας γαλουχηθεὶς καὶ ἀνδρωθεὶς ἐγαλύθῃσε διὰ τῆς θαθείας πίστεως αὐτοῦ καὶ διὰ σπουδῶν καὶ μελειῶν καὶ ἀσκήσεων τὸν χαρακτῆρα του, ὥστε νὰ καθίσταται δομημέραι ὀριμώτερος διὰ τὸ μέγα τῆς Ἱερωσύνης ἀξίωμα, πρὸς τὸ ὁποῖον μετὰ δέους ἀπέβλεπεν.

Ἀπὸ τοιούτων ἀφορμηθεὶς καὶ εἰς τοιαῦτα ἀποβλέπων, κατέλιπε ἐποχὴν ὡς Καθηγητῆς τοῦ Ἀ' Γυμνασίου Ἀρρένων Πειραιῶς, φέρων δὲ ἔδωκεν ἑαυτὸν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τὴν διπλοῖδα μὲν τῆς Ἱερωσύνης ἐν ἔτει 1936 περιβλήθεις σώματι δὲ καὶ ψυχῇ ἀφοσιωθεὶς εἰς τὸ ἀνατεθὲν αὐτῷ ἔργον τοῦ Ἱεροκήρυκος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Πολιούχου τῆς γενετήρας αὐτοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, τῆς πίστεως καὶ τῶν πατρῶων ὑπεραμνόμενος, ἀπολάβων σεβασμοῦ καὶ ὑπὸ πάντων ἐκτιμώμενος.

Πάντα ταῦτα δὲν ἤργησαν νὰ προσελκύσουν τὴν προσοχὴν, τὸν ἔπαινον καὶ τὴν ἀνταμοιβὴν τῆς πᾶν καλὸν καὶ εὐγενὲς καὶ καρποφόρον ἔργον ἀκριβοδικαίως ἐκτιμώσης Μητροῦς Ἐκκλησίας. Ἐπὶ τὴν λυγρίαν τότε ἔθηκεν αὐτῇ τὸν λύχνον τοῦτον καὶ τὸν ἐν ὀλίγοις πιστὸν δοῦλον τοῦ Κυρίου ἀνέδειξε εἰς Βοηθὸν Ἐπίσκοπον τῆς πάλαι ποτε διαλαμπράς Ἐπισκοπῆς Σταυρουπόλεως, ἐν ἔτει 1943, ἐπὶ τοῦ ἀειωνήστου Ἀρχιεπισκόπου Δαμασκηνοῦ, τοῦ ὁποῖου καὶ ἀπέβη ἱκανὸς καὶ θεοφιλῆς συγκυβερνήτης τῆς χειμαζομένης τότε καὶ χρηζούσης ἐρεΐσματος πνευματικοῦ περιφρήμου Πειραικῆς Πόλεως. Οἱ πάντες τότε ἐγνώρισαν τὴν θέρμην τῆς πατρικῆς φρονίδος αὐτοῦ καὶ τὴν ἐμφυτον εὐγένειαν τοῦ ἥθους του. Ἀκολούθως προάγεται, ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1952, εἰς Μητροπολίτην Θήρας καὶ ἐκεῖθεν, ἐν ἔτει 1957, εἰς τὴν Θεοσώστον ταύτην Μητροπόλιν.

Ἡ σιενότης τοῦ χρόνου δὲν μοὶ ἐπιτρέπει νὰ ἐξιστορήσω τὰ ὅσα ἀγαθὰ ὑπὲρ τῶν ποιμνίων αὐτοῦ κατώρθωσεν ὁ χρῆστομίμητος οὗτος ποιμὴν, ὅστις

Ὁ εἰς Κύριον ἐκδημήσας Μητροπ. κυρὸς Γεώργιος (†)

συνεπῆς πρὸς τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ κατέστη κατὰ τὸν Μέγαν Βασίλειον «ἔρεισμα πατρίδος, Ἐκκλησίας κόσμος, στέλος καὶ ἐδραΐωμα τῆς ἀληθείας, σιερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, οἰκείοις ἀσφάλεια, δυναμαχότατος τοῖς ὑπερταίοις, φύλαξ πατρώων θεσμῶν, νεωτεροποιίας ἐχθρός». (MIGNE, P.G. 32, 305). Καὶ ὡς τοιοῦτος παρέμεινε «πιστὸς ἄχρι θανάτου». Τὴν δὴν πολιτείαν αὐτοῦ κατηύθυνε πάντοτε ἡ ἀπέραντος πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀγάπη αὐτοῦ καὶ ἡ ἀνεξάντλητος πρὸς τὸ ποίμνιον αὐτοῦ σιοργή.

Ἀναμνιέκτως ὁ ἀείμνητος Ἱεράρχης ὑπῆρξε μία ἐκ τῶν διαπρεπῶν μορφῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἱεραρχίας, δι' ἃν ἀρμόζουσιν οἱ ὠραῖοι λόγοι τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Νύσσης. «Τί οὖν λυπηρόν, εἰ τῶν τοῦ βίου κακῶν ὁ μακάριος κεχώρισται, καὶ ὡπερ τιτὰ λήμην τὸν τοῦ σώματος ῥύπον ἀποβαλὼν, καθαρά τῇ ψυχῇ πρὸς τὴν ἀκήρατον ζωὴν μετατίσται»; (MIGNE, P.G. 46, 889).

Τοῦτο ἐστὶ τὸ λυπηρόν, διὸ ὁ ἀοίδιμος Μητροπολίτης Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας Γεώργιος ὑ-

πῆρχε μέχρι πρό τινος ἡ συνέχεια τῆς γενεᾶς τῶν μεγάλων ἐκείνων καὶ εὐγενῶν φουσιογενωμιῶν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, τῆς παλαιᾶς δηλονότι φρουρᾶς, τῶν ἀληθῶς παραδοσιακῶν Πριγκήπων Αὐτῆς, τῶν κατ' ἀξίαν διακεκριμένων καὶ κατ' ἀκριβείαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος ἐχομένων ἀποστολικῶν ποιμεναρχῶν, σιωπηλῶν ὁμολογητῶν Αὐτῆς, οἵτινες διὰ τοῦ παραδείγματος καὶ τῆς βιωτῆς αὐτῶν ἐπεδύλλοντο καὶ ἐδίδασκον καὶ ἐποδηγέιουν.

«Οὐκοῦν γνῶτε τίς ὁ ἀνήρ». Εὐγενής, ἄμεμπτος, ἀληθινός, θεοσεβής. Ποιμενάρχης συνειτός, ἄκακος καὶ καλοκάγαθος, μελίχιος καὶ προσηγής, δίκαιος καὶ συνείδησιν ἔχων καθαρὰν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἔμπειρος περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν καὶ οἰακοστροφίαν ἀναδειχθεὶς οὐ μόνον ἐν ἡμέραις εἰρήνης, ἀλλὰ καὶ ἐν καιροῖς δυσχειμέροις καὶ ἡμέραις χαλεπαῖς, ὅτε, ὡς τὰ πρῶτα φέρων, κατὰ τὰ προσδεῖα τῆς Ἀρχιερωσύνης, ἀνελάμβανε τὸ πηδάλιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς Πρόεδρος τῆς Ἱεραρᾶς Συνόδου καὶ Τοποτηρητῆς τοῦ πρώτου τῆς Ἑλλάδος Θρόνου διὰ τὰ ὁδηγήσῃ τὴν νοητὴν δικάδα εἰς λιμένα εὐδίων.

Τότε δὴ, τότε εἶδεν ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου μετ' ἀγαλλιᾶσεως καὶ χορησιῶν ἐλπίδων πολλὸν μὲν γέροντα, ἀσθενῆ τῷ σώματι, πλὴν ζέοντα τῷ πνεύματι. Τότε εἶδεν ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου, ὡς γράφει ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς, «τὸν ἄνδρα τοῦτον ὡς πρόσωπον ἀληθῶς ἐν εἰκόνι Θεοῦ μεμορφωμένον». Εἶδεν ἀγάπην πολυχέυμονα, εἶδε χάριν περικεχυμένην ταῖς πράξεσιν, εἶδε ταπεινοφροσύνην καὶ εἶδε τέλος τοσοῦτων ἀρετῶν συνδρομὴν περὶ μίαν ψυχῆν.

Πιστὸς εἰς τὸν Ἀποστολικὸν Κανόνα, ἄχρι θανάτου, «δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἥπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδασκικόν, ἀνεξίκακον ἐν παρόντι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δῶ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος...» (Β' Τιμ. 2, 24) ἀνεδείχθη δεξιὸς οἰακοστρόφος τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας πραγμάτων.

Ἦδη «ὁ τὴν παρασκευὴν τῶν ἔργων τῆς δικαιοσύνης πληρώσας, διέβη πρὸς τὴν ἀνάπανσιν τῆς μωστικῆς θεωρίας» (Ἐδεργετινός, τ. Δ', σελ. 396, 31).

Ἀλλ' «οἱ λόγοι τῶν τελευτησάντων σιγηρίζουσι τῶν ζώντων τὰ ἔργα, ἵνα μὴ εἰς δειλίαν παραπέσωμεν» (Ἐδεργετινός, τ. Δ', σελ. 231).

Ἐν ἡμέραις, ὅτε ἀκήρυκτον καὶ βαρὺν ὁ τοῦ κό-
σμου ἄρχων τινάσσει καθ' ἡμῶν καὶ κατὰ τῆς Ἐκ-
κλησίας τὸν πόλεμον καὶ ἀπορφανισμένοι ἤδη δια-
τελοῦμεν, θὰ δονοῦν πάντοτε τὴν ψυχὴν μου οἱ κύ-
κνειοι αὐτοῦ λόγοι, οὓς ἀπηύθυνε πρὸς ἡμᾶς τὴν
προπαρελθούσαν Κυριακὴν ἐν τῷ Ἱερῷ αὐτοῦ Ἐπι-
σκοπεῖω. Λόγοι πλήρεις χάριτος καὶ πνεύματος ἀ-
γίου ἀπὸ καρδίας ἀγαπῶσαν καὶ ἀγωνιῶσαν διὰ τὸ
μέλλον τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ ἐκεῖνος μὲν «εὐαγγελισάμενος δικαιοσύνην
ἐν Ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ» (Ψαλμὸς 39, 12) μετετέθη
ἐκ τῶν προσκαίρων εἰς τὰ αἰώνια, ἐκ τῶν φθαρτῶν
εἰς τὰ ἀφθάρτα, ἐκ τῶν ἐπιγείων εἰς τὰ οὐράνια
καὶ «δόκιμος γενόμενος λήφεται τὸν στέφανον τῆς
ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐ-
τόν», (Ἰακώβου 1, 12), ἐπολιμπάνων ἡμῖν τὴν ἀκα-
τάκρτον καὶ ἀνεπαίσχυντον αὐτοῦ θιωτὴν ὑπο-
γραμμὸν ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν. «Οἱ γὰρ φυλάξαντες ὁσί-
ως τὰ ὅσια δοιωθήσονται καὶ οἱ διδαχθέντες αὐτὰ
εὐρήσουσιν ἀπολογία» (Σοφ. Σολ. 6, 10).

Γ'.

Μακαριώτατε, Σεβασμία τῶν Ἱεραρχῶν Χο-
ρεία, Ἀδελφοὶ συμπεροσβύτεροι καὶ Διάκονοι, τιμι-
ώτατοι ἐκπρόσωποι τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτι-
κῶν Ἀρχῶν καὶ τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος,
Ἀαὲ τοῦ Κυρίου περιούσιε,

Ὁ μέχρι χθὲς πνευματικὸς ἡμῶν Ἀδελφὸς καὶ
πατὴρ καὶ ἐν Χριστῷ ποδηγέτης μετέθηκε τὸ πολύ-
μοχθον πολίτευμα ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν καὶ ἤδη ἐν-
τυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς τὸν Κύριον. «Ἐν ἀναθά-
σει θυσιαστηρίου ἐδόξασε περιβολὴν ἀγιάσματος,
ὡς ἥλιος ἐκλάμπων ἐπὶ Ναὸν ὑψίστου» (Σοφ. Σει-
ράχ 50, 11).

«Τὰ μὲν οὖν παρ' ἡμῶν τοιαῦτα, εἰ δὲ μικρὰ
καὶ τῆς ἀξίας ἐλάττω». «Σὺ δὲ ἡμῖν Οὐρανὸν ἐμβα-
τεύσις καὶ ἐν κόλποις Ἀβραάμ, οἵτινες δὴ οὗτοι εἶ-
σιν, ἀναπαύσαιο καὶ Ἀγγέλων ἐποπιεύσις χορεία,
καὶ μακαρίων ἀνδρῶν δόξασ τε καὶ λαμπρότητας»
(MIGNE, P.G. 35, 776).

Ἄλλ' ἵνα μὴ «παρακούσαντας τῆς τοῦ Ἀποστό-
λου φωνῆς, συγκατακριθῆναι τοῖς ἀνελεπίστοις... κα-
θὼς τοῦ ὑπαναγινώσκοντος ἀρτίως ἠκούσαμεν, μὴ
δεῖν ἐπὶ τῶν κεκοιμημένων λυπεῖσθαι μόνον γὰρ
τοῦτο τῶν οὐκ ἐχόντων ἐλπίδα τὸ πένθος εἶναι»

(MIGNE P.G. 46, 868). «Μὴ τοίνυν πενθῶμεν»
Γεώργιον, τὸ αἰοίδιμον Ποιμενάρχην, «ὄσων ἀπηλ-
λάγη κακῶν εἰδότες, ἀλλ' ἡμᾶς αὐτούς, οἷοις ὑπε-
λείφθημεν καὶ αἶα θησανοῖσμεν, εἰμὴ γνησίως
Θεῷ προσθέμενοι καὶ παραδραμόντες τὰ παρατρέ-
χοντα, πρὸς τὴν ἄνω ζωὴν ἐπιγοίμεθα, ἔτι ὑπὲρ
γῆς ὄντες, καταλιπόντες τὴν γῆν καὶ τῷ πνεύματι
φέρομεν πρὸς τὰ ἄνω γνησίως ἀκολουθήσαντες» (MI-
GNE, P.G. 35, 780), μιμηταὶ ἐκεῖνου γενόμεθα.

«Ὅστε» ἀδελφοί, «τῶν πιστῶν ἐστὶ μόνον ἡ τα-
πείνωσις, καὶ τῶν τεταπεινωμένων ἡ πίστις» (Γρηγ.
Παλαμᾶ Ὁμιλία ΜΓ'), διότι «ὁ πιστεύων φοβεῖ-
ται, ὁ δὲ φοβούμενος ταπεινοῦται, ὁ δὲ ταπεινούμε-
νος ὑψύνεται, ὁ δὲ πρᾶς τηρεῖ τὰς ἐντολάς, ὁ δὲ
τηρῶν τὰς ἐντολάς καθαίρεται, ὁ δὲ καθάρθεις ἐλ-
λάμπεται, ὁ δὲ ἐλλαμφθεὶς ἐν τῷ ταμείῳ τῶν μω-
στηρίων ἀξιοῦται τῷ νυμφίῳ Λόγῳ συγκοιτασθῆ-
ναι» (Μαξίμου Ὁμολ. Ἐὐσεργ., τόμ. Δ' σελ. 395).

Ταπεινωθῶμεν οὖν ἐκόντες, ἀδελφοί, παρ' ἐαν-
τῶν, ἵνα καὶ τὴν ἡμετέραν πρὸς Χριστὸν πίστιν ἐπι-
δειξώμεθα καὶ παρ' Αὐτοῦ ὑπρωθῶμεν, τοῦ ἀνυψώ-
σαντος ἐν τῷ σταυρῷ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ δόν-
τος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. «Οὐδὲν
γὰρ ἄλλο τι ἐστὶν ἐπ' ἀνθρώπων ὁ θάνατος, εἰ μὴ
κακίας καθάρσιον» (MIGNE, P.G. 46, 876).

Τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Ἑβδομάδα διανύον-
τες καὶ ἐπὶ τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου ἐνατενίζοντες
τὴν ζωηφόρον τοῦ Κυρίου Ἀνάστασιν προσδοκῶμεν.
«Τοῦτο γὰρ ἐστίν, — κατὰ τὸν πατέρα τῆς Ἐκκλη-
σίας — ὡς ἀνάστασις, ἢ εἰς τὸ ἀρχαῖον τῆς φύσεως
ἡμῶν ἀναστοιχείωσις. Θανάτου δὲ μὴ προσηρησαμέ-
νου, ἀνάστασις γενέσθαι οὐ δύναται. Ἀγαθὸν ἂν
εἶη ὁ θάνατος, ἀρχὴ καὶ ὁδὸς τῆς πρὸς τὸ κρεῖττον
μεταβολῆς ἡμῖν γινόμενος. Τὸ λοιπὸν ἐκβάλλωμεν,
ἀδελφοί, τὴν λύπην ἡμῶν περὶ τῶν κεκοιμημένων,
τὴν ἐποῖαν μόνον ὑπομένουσιν, οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπί-
δα». «Διότι οὐκ ἀφηρέθη ἀφ' ἡμῶν ὁ νυμφίος· μέ-
σος ἡμῶν ἔστηκεν, κἂν ἡμεῖς μὴ βλέπωμεν».

Καὶ ἤδη πρὸς σὲ πολὺ Ἱεράρχα τὸν λόγον ἐπιφέρων
ἀκούω εἰσέτι τοὺς στεναγμούς τῆς ἀγαπῶσης καὶ
ἀγωνιώσης ἁγίας ψυχῆς Σου. Ἄλλὰ Σεβάσμιε καὶ
ἀείμησε Ἱεράρχα, δέχου τὴν Σὴν πρὸς ἡμᾶς διαβε-
βαίωσιν, ὅτι καὶ μὲν «πολλὰ τὰ κύματα, ἀλλ' ἐπουρο-
νιὸς ὁ κυβερνήτης, πικραὶ αἱ θύελλαι, ἀλλὰ σταυρο-
φόρον τὸ πλοῖον, ἐπάλληλαι αἱ καταγίδες, ἀλλ'»

τροπὶς ἀνωθεν ἐσφιγμένη. Οὐ δύναται τὰ κόμματα πρὸς οὐρανὸν ἀντεγείρεσθαι. Οὐ δύναται πνεῦμα πονηρὸν τὸ ἀνωθεν πνεύματι μάχεσθαι. Οὐ δύναται λυθῆναι σκάφος τῆ ζωῆ κυβερούμενον» (Πρόκλου Ἐγκώμιον εἰς τὸν Πρωτ. Στέφανον).

«Οὐδὲ γὰρ ἀποθανῶν ἠτιθήης, ἀλλὰ τότε δὴ καὶ τελειώτατα ἐνίκησας, ἄχρι τέλους ἄτρεπτον φυλάξας τὴν ἀλήθειαν σεαντῶ, καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας παρηγοίαν ἀμετακίνητον οὐκ ἔχων. Καὶ ἀπὸ τοῦ θανάτου μὲν πρὸς αἰώνιον ὀδούσεις ζωὴν, ἀπὸ δὲ τῆς παρὰ ἀνθρώποις ἀτιμίας ἐπὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ Θεοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ θλίψεων καὶ κολάσεων ἐπὶ τὰς αἰωνίους ἀναπαύσεις τὰς σὸν ἀγγέλοις. Ἦν σε πολίτην οὐκ ἀπεδέξατο, ἀλλ' οὐρανὸς ὑποδέξεται, κόσμος ἐδίωξεν, ἀλλὰ βαστάσουσιν ἀγγελιοὶ παραστήσαι σε Χριστῶ καὶ φίλος κληθήσῃ, καὶ τὸν ποθεινότατον ἔπαινον ἀκούσεις· «Ἐὖ δοῦλε, ἀγαθὲ καὶ πιστέ, σιρατιῶτα γενναίε καὶ μιμητὰ τοῦ Δε-

σποῦ, ἐγὼ σε τοῖς ἐμοῖς ἀμείρομαι δώροισιν» (Μ. Βασίλ. Ἀσκητ. προδιατύπ. Μ. Ρ. Γ. 31, 624Α). «Δάβε οὖν τὸν στέφανον τῆς ζωῆς ὃν ἐπηγγείλατο Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν» (Ἰακ. 1, 12).

Σὺ δέ, Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα, ὑψώσον τὰς ἀγίας Σου χεῖρας καὶ εὐχθήθῃσι ἅπαξ ἔτι, ὅπως ὁ κυριεύων τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ἀθάνατος Βασιλεὺς, εἰς τὴν ἱεράν διακονίαν τοῦ Ὁποίου ἀφιέρωσεν τὴν μακρὰν αὐτοῦ ζωὴν, γενόμενος πιστὸς ἄχρι θανάτου, ὁ ἀοίδιμος Γέρον Μητροπολίτης Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κυρὸς Γεώργιος, ἐπιβραβεύσῃ τὸν ζῆλον αὐτοῦ καὶ τὴν ἀφοσίωσιν, καὶ ἀναπαύσῃ τὴν μακαρίαν αὐτοῦ ψυχὴν ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, καταστήσῃ δὲ τὴν μνήμην αὐτοῦ ἀγῆρω τοῖς ἐπιγενομένοις.

Αἰωνία Σου ἡ μνήμη ἀοίδιμε καὶ πολιδέ Ἱεράρχα!

Ο ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ (†)

Τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας τῆς 3ης Μαΐου τρ. ἔτους ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν ὁ Μητροπολίτης Περιστερίου Κυρὸς Ἀλέξανδρος. Ὁ ἀείμνηστος ἐγεννήθη ἐν Ἀμισσῶ τοῦ Πόντου ἐξ εὐσεβῶν γονέων καὶ ἱερατικοῦ γένους. Μετὰ τὰ ἐγκύκλια γράμματα, τὰς Θεολογικὰς του σπουδὰς διήκουσεν εἰς τὴν κατὰ Χάλκην Ἱεράν Θεολογικὴν Σχολήν, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησεν ἀριστοῦχος τὸ 1937 φέρων τὸν βαθμὸν τοῦ Διακόνου ἀπὸ τὸ 1936. Πρεσβύτερος ἐχειροτονήθη τὸ 1939 καὶ ἔκτοτε διηκόνησεν εἰς διαφόρους ἐκκλησιαστικὰς θέσεις ἐν Ρουμανίᾳ, Κοινωνισταντινουπόλει, Θεσσαλονίκῃ, ἀπὸ δὲ τοῦ Ἰουνίου 1958 ὑπηρέτησε εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὡς Διευθυντὴς Τύπου καὶ Ὁρθοπεδικῆς Διαφωτίσεως καὶ ἔκτοτε διηκόνησε τὰ τότε ἐκδιδόμενα περιοδικὰ «Χαρούμενο Σπίτι» καὶ «Χαρούμενα παιδιὰ» καὶ συνέταξε τὰ κηρύγματα τῆς «Φωνῆς τοῦ Κυρίου». Τὸ 1965 ἐξελέγη ποιμενάρχης τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Φιλιππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου, ἣν θεοφιλῶς ἐποίμανε μέχρι τὸν Ἰούνιον τοῦ 1974, ὅτε κατεστάθη, πρὸς μείζονα τῆς Ἐκκλησίας ὀφέλειαν, πρῶτος Μητροπολίτης τῆς ἀρτισυστάτου Ἱεράς Μητροπόλεως Περιστερίου.

Ὁ ἀοίδιμος Μητροπολίτης, γνωστὸς εἰς τὸ Πανελλήνιον διὰ τὴν συγγραφικὴν καὶ πνευματικὴν του δράσιν, στερρῶς ἔχων περὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν παράδοσιν, συνέλαβε τὴν κρισιμότητα τῶν καιρῶν καὶ τὴν ἕνεκα ταύτης ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἰδίᾳ δὲ πρὸς τὴν σημερινὴν νεότητα, δι' ἣν καὶ μέχρι τῆς τελευταίας του πνοῆς εἰργάζετο. Εἰς τὴν νεκρώσιμον Ἀκολουθίαν προέστη ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεῖμ, παρέστησαν δὲ πολλοὶ Ἱεράρχαι τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες Ἀρχιερεῖς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Χαλκηδόνος κ. Μελίτων, Σταυρουπόλεως κ. Μάξιμος, Φιλαδελφείας κ. Βαρθολομαῖος καὶ Σουηδίας κ. Παῦλος. Τὸν ἐπικήδειον ἐξεφώνησεν, ἐντολὴ τῆς Ἱ. Συνόδου, ὁ Γραμματεὺς Αὐτῆς Ἀρχιμ. Νικηφόρος Τζιφόπουλος.

Ζωῆς ὁ κυριεύων καὶ τοῦ Θανάτου Κύριος ὁ Θεὸς ἀναπαύσαι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν χώρᾳ δικαίων.

**

«Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο».

(Α' Κορ. 15, 20)

Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, ἐκπρόσωποι τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας,

Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,

Ἐπιτόμιε Κύριε Ὑπουργὲ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων,

Ἐδλαβέσταιοι Ἀδελφοὶ συμπροσβύτεροι,

Ἐπιτόμιετοι Ἀρχοντες τοῦ λαοῦ,

Ἐδσεβέσταιε λαὸ τοῦ Κυρίου.

Κατώδυνος ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος προπέμπει ἐξοδῶς σήμερον ἕναν ἀκόμη ἐκλεκτὸν Ἱεράρχην Αὐτῆς ἐντὸς δύο ἐβδομάδων, ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ μακαριὰ τῇ λήξει γενομένου Μητροπολίτου Καλαβρυτιῶν καὶ Αἰγιαλείας Κυροῦ Γεωργίου, ὥστε νὰ εἶναι ἐπίκαιροι οἱ λόγοι τοῦ Πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας, Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Νύσσης: «Οὕτω ἐπὶ τῇ προτέρᾳ πληρῇ ἀναπνεύσαντες, οὕτω τὸ δάκρυον τῶν ὀφθαλμῶν ἀποψήσαντες, πάλιν ἐν ἰσοσότη γηγόμενον συμφροσῶν». (Εἰς Πλακίλλαν Ἐπιτάφιος, MIGNE P.G. 46, 884).

Ἀλλὰ τὴν ὁδὴν καὶ τὴν συμφροσὴν τῆς Ἐκκλησίας μετριάξει τὸ μέγα γεγονός τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ἐκ τοῦ Ζωοδόχου καὶ Παναγίου Τάφου ἐκπηγάσαν ἀναστάσιμον μῆνυμα: «Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο» (Α' Κορινθ. 15', 20). Οὕτω ἡ λύπη καὶ ἡ ὁδὴν ἡμῶν εἰς χαρὰν μεταποιεῖται καὶ τὰ δάκρυα καὶ τὸ πένθος εἰς ἐλπιδοφόρον καὶ θεβαίαν πίστιν μετασκευάζονται. Ἐναντιοὶ ἀκόμη ἤχου ἐπὶ τὰς μὰς οἱ παρήγοροι λόγοι τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «Ποῦ σου, θάνατε τὸ κέντρον; Ποῦ σου, Ἄδη, τὸ νίκος; Ἀνέστη Χριστός, καὶ σὺ καταβέβλησαι, Ἀνέστη Χριστός, καὶ πεπιώκασαι δαίμονες. Ἀνέστη Χριστός, καὶ χαίρουσιν Ἄγγελοι. Ἀνέστη Χριστός, καὶ ζωὴ πολιτεύεται. Ἀνέστη Χριστός, καὶ νεκρὸς οὐδεὶς ἐπιμήματος. Χριστὸς γὰρ ἐγεσθὲς ἐκ νεκρῶν ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο». (I. Χρυσοστόμου, Λόγος Κατηχητικὸς).

Αὕτη ἡ πίστις ἦτο θαδέως ἐριζωμένη εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Περιστερίου κυροῦ Ἀλεξάνδρου, τοῦ ὁποῦ ἡ πολύπλευρος προσωπικότης ἐκάλυπτε ἕνα εὐρύτατο φάσμα δραστηριότητος ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ χώρου τῆς Ἐκκλησίας, μέτροι τοῦ σημείου τῆς παρεξηγήσεως, εἰς τρόπον ὥστε νὰ καθίσταται πολλάκις σημεῖον ἀντιλεγόμενον ἢ γόνιμος διακονία του καὶ ἡ δημιουργικὴ προσφορά του. Ταῦτα, ὅμως, δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐγνώριζον τὸν χαρακτῆρα του καὶ δὲν ἐλάμβανον ὑπ' ἄκρον τὴν προέλευσίν του.

Ὁ ἀείμνητος κατήγετο ἀπὸ τὸν εὐάνδρον Πόντον. Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀμισσὸν τὸ 1907 ἐξ εὐσεβῶν γονέων καὶ προήρχετο ἀπὸ ἱερατικὸν γένος. Ἐσοῦδας εἰς τὴν περίφημον θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης καὶ ἐγαλουρήθη καὶ ἀνειράφη εἰς τὸ περιβάλλον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ τὴν πατρικὴν φροντίδα τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου Μαξίμου. Ἡ ζωντανὴ καὶ ζωηρὰ ποντιακὴ φροσιογνωμία του ἐνεποτίσθη ἀπὸ τὸ φαναριτικὸν παραδοσιακὸν πνεῦμα, οὕτως ὥστε νὰ συνδυάζῃ τὴν ποντιακὴν ἐργατικότητα καὶ τὴν φαναριτικὴν εὐστροφίαν. Ἐκεῖ, εἰς τὸ Φανάριον, ἐχειροτονήθη διάκονος μὲν τὸ 1936, προεσβύτερος δὲ τὸ 1939. Καὶ μαζὶ μὲ τὴν ἀλλοίωσιν τῆς Δεξιάς τοῦ Ὑψίστου, κατὰ τὰς χειροτονίας, ὑπέστη καὶ τὴν ἀλλοίωσιν, τὴν ὁποῖαν ἡ μακραίων ἱστορία καὶ παράδοσις τοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Φαναρίου μουσικῶς καὶ ἀοιγήτως κατεργάζεται εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐκεῖ διαβιούντων. Παρὰ τὴν πρὸς τὰς θεολογικὰς του σπουδὰς ἐξέμαθε καὶ ὠμίλει τὴν τουρκικὴν, τὴν γαλλικὴν καὶ ἰταλικὴν, ἐπιδοθεὶς ἰδιαίτερος εἰς τὴν ὀμιλητικὴν, τὴν κατηχητικὴν καὶ τὴν ἐξομολογητικὴν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς διακονίας του εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν διωργάνωσε πρῶτος τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα καὶ ἐξέδιδε τὰ περιοδικὰ «Φῶς» καὶ «Παιδικὸ Φῶς» πρὸς οἰκοδομὴν τῶν πιστῶν καὶ φρονηματισμὸν τῶν νέων μέχρι τοῦ 1955, ὅτε κατεστράφη τὸ ἰδιόκτητον τυπογραφεῖον του ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς τουρκικοὺς θανδαλισμοὺς, ὁ ἴδιος δὲ ἀπελάθη ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν Ἀρχῶν.

Ἐπηρετίσθη ὡς Ἐφημέριος μὲν καὶ Καθηγὴ τῆς εἰς τὸ Γαλάζιον τῆς Ρουμανίας (ἐπὶ Πατριάρχου Βενιαμίν), ὅπου συντελέσεν εἰς τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῆς ἐκεῖ ἐλληνικῆς παροικίας καὶ τῶν Σχολείων τῆς καὶ τὴν ἴδρυσιν τῶν Κατηχητικῶν Ὡς Ἐφημέριος δὲ καὶ Ἱεροκλήρου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ὁ εἰς Κύριον ἐκδημήσας Μητροπ. κυρὸς Ἀλέξανδρος (†)

νας. Διετέλεσεν ἐπίσης Διευθυντὴς Τύπου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ μίαν ἑξαετίαν (1958 - 1965) συντάσσων τὸ Δελτίον «Φωνὴ Κυρίου» καὶ διευθύνων λίαν ἐπιτυχῶς ἐπὶ μίαν δεκαετίαν τὰ Περιοδικὰ «Χαρούμενο Σπίτι» καὶ «Χαρούμενα Παιδιά». Συνέγραψε περισσώτερα ἀπὸ ἑκατάκοντα ἔργα, ὡς καὶ αὐτοτελεῖς μελέταις καὶ ἄρθρα εἰς διάφορα περιοδικά. Ὑπῆρξεν ἀκόμη συνεργάτης τῆς Χριστιανικῆς καὶ Ἠθικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας καὶ τακτικὸς συντάκτης τῆς Παγκοσμίου Ἐγκυκλοπαιδείας Πάπυρος Λαρούς.

Ἡ Ἐκκλησία ἐκτιμῶσα τὰ προσόντα καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρὸς τὸν ἀνέδειξε κατὰ τὸ 1965 Μητροπολίτην τῆς πρώτης ἐν Ἑλλάδι Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Φιλιππων, τὴν ὁποίαν θεοφιλῶς καὶ θαυράσειως ἐποίμανε μέχρι τῆς μεταθέσεώς του κατ' Ἰούνιον τοῦ 1974 εἰς τὴν ἀρτιούσιον Ἱερὰν Μητρόπολιν Περιστερίου, τὸ πλήρωμα τῆς ὁποίας ἠγά-

πησεν καὶ παρὰ τοῦ ὁποίου ἀντηγαπήθη. Διὰ τὴν ἐπαφήν τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὸν λαόν, τὴν ὁποίαν ἐθεώρει ἀναγκαίαν καὶ τὴν ἐκαλλιέργει, ἐξέδιδεν εἰς μὲν τὴν Καβάλα τὸ περιοδικὸν «Φῶς», ἐδῶ δὲ τὸ ἐκκλησιαστικὸν φῦλλον «Καμπάνες». Ὑπῆρξεν Ἱεράρχης, συνεχιστὴς τῶν ἐπιλέκτων Φαναριωτῶν Ἱεραρχῶν, πολυεδρικός, ἀλλὰ καὶ πολυπράγμων χωρὶς νὰ διατάξῃ καὶ εἰς ἐπικίνδυνα ἀκόμη ἀνοίγματα νὰ προβαίη ἐξ ἀγάπης ἀσφαλῶς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, διότι ἐπίστευεν, εἰς τὴν ἔξοδον τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν κόσμον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀντελαμβάνετο τὴν ἀποστολήν της ὡς Μητροπ. καὶ Ὁδηγοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ δὲν περιορίσθη εἰς τὰ αὐστηρῶς ἐκκλησιαστικὰ πλαίσια, ἀλλὰ ἐλάμβανε μέρος εἰς δημοσίας συζητήσεις, ποικίλου ἐνδιαφέροντος, ἀπὸ Τηλεοράσεως καὶ τοῦ Τύπου, ὡς καὶ εἰς Διεθνή Συνέδρια. Συνελάμβανε μὲ τὴν παγκοσμιότητα τῆς σκέψεώς του τὰ μηνύματα τῆς συγχρόνου ἐποχῆς καὶ ἰδιαίτερα τὸν σφυγμὸν τῆς παραπαιούσης ἀπὸ τὰ σύγχρονα ρεύματα νεολαίας, μετὰ τῆς ὁποίας ἀνέπτυξεν ἐποικοδομητικὸν διάλογον. Εἶναι γεγονός, ὅτι ἐτάραξε τὰ ὕδατα τῶν ὑπὸ ἐντειῶς διάφορον νοοτροπιᾶν, τῆς ἰδικῆς του, σκεπτομένων. Ἐδειχνε πολλάκις, ὅτι εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ποὺ προπορεύεται τῆς ἐποχῆς του, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίη, ὅτι δὲν ἐνεφορεῖτο ὑπὸ βαθέως ἐκκλησιαστικοῦ φρονηματος καὶ ὑπὸ γνησίας ὀρθοδόξου πνευματικότητος. Αἱ ἐκδηλώσεις του αὐταὶ καὶ αἱ ἐνέργειαι του τὸν καθίσταν, ὡς προεῖπον, σημεῖον ἀντιλεγόμενον ἐντὸς τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου.

Αὐτὴ ἐν ὀλίγοις καὶ εἰς ἀδράς γραμμὰς ἦτο ἡ προσωπικότης τοῦ ἐκλιπόντος ἀειμνήστου Μητροπολίτου Περιστερίου κυροῦ Ἀλεξάνδρου. Ἐνθουσιώδης, αἰσιόδοξος, δραματιστὴς ἀκατάβλητος, πᾶθος, εὐπροσήγορος, κοινωνικός, θαυσιλόχος, εὐγενῆς καὶ ἱεροπροεπής.

Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν μετέστη εἰς τὴν αἰωνίαν Ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν μὲ πάθος ὑπερέβησεν, καὶ ἤδη ἀπολαμβάνει τῆς ἀγῆρω μακαριότητος, «ἐν ἧ ἀπάτη οὐ πολιτεύεται, διαβολὴ οὐ πιστεύεται, κολακεία χώραν οὐκ ἔχει, ψεῦδος οὐ καταμίγνυται, ἡδονὴ τε καὶ λύπη, καὶ φόβος καὶ θάρος, καὶ πενία καὶ πλοῦτος, καὶ δουλεία καὶ κυριότης, καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη τοῦ θίου ἀνωμαλία, ὡς πορρωτάτω τῆς ζωῆς ἐκείνης ἐξώρισται. Ἀπέδρα ἐκεῖθεν, καθὼς φησὶν ὁ Προφήτης, ὀδύνη, καὶ λύπη, καὶ στεναγμός. Ἐντὶ δὲ τούτων τί; ἀπάθεια, μακαριότης, κακοῦ παντός ἀλλοτριώσις, Ἀγγέλων ὀμίλια, τῶν ἀοράτων θεω-

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Ζῶν Κήρυξ τῆς Ἀναστάσεως».

Κατὰ τὸν ἐν Μόσχᾳ πανηγυρικὸν ἐορτασμὸν τῆς 60ετηρίδος τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ ἐπὶ Μεγάλου Πέτρου καταργηθέντος ἐν Ρωσίᾳ πατριαρχικοῦ θεσμοῦ, τοῦ ὁποῖου ἐορτασμῷ μετέσχον ἀντιπροσωπεῖται τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου, ὁ ἐκπροσωπῶν τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἰακωβιτῆς κ. Μελίτων εἶπε πρὸς τοὺς ἄλλοις, ὅτι πάντες οἱ συγκεντρωθέντες ἐν Μόσχᾳ Χριστιανοί, ἵνα «συνεορτάσουν μετὰ τοῦ εὐσεβοῦς Ρωσικοῦ λαοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας του τὴν ἐν τῇ Ρωσικῇ ἐπαναστάσει ἀνάστασιν τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας», δεόν νὰ «δώσουν εἰς τὸν κόσμον ὅλον μίαν κοινὴν μαρτυρίαν τῆς Ἀναστάσεως, διὰ νὰ ἐπιβεβαιώσουν, ἀπὸ τῆς ἱστορικῆς ἐμπειρίας εἴκοσιν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν ἰδιοτροπιῶν ὅλων τῶν διαφόρων ἀλλαγῶν καὶ μάλιστα ἀπὸ αὐτῆς ταύτης τῆς ἐμπειρίας τῆς συγχρόνου ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος, ὅτι ὁ Ἀναστάς Χριστός, ὁ Σωτὴρ καὶ Κύριος ἡμῶν, ὁ ἰδρυτής, ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ τελειωτής τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἦτο καὶ δὲν εἶναι φάντασμα».

Ἐν τῇ πεποιδήσει ταύτῃ πάντες οἱ Χριστιανοὶ εὐχονται τῇ ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ρωσίας ἐπὶ τῇ ἐδλογημένῃ ταύτῃ ἐπετείῳ, ἵνα αὕτη «εἶναι εἰς τὸν κόσμον μας καὶ τὴν ἐποχὴν μας ζῶν καὶ δυναμικὸς κήρυξ καὶ ἐργάτης τῆς Ἀναστάσεως καὶ τοῦ «Χαίρετε» καὶ τοῦ «Εἰρήνη ὑμῖν», ἥτοι τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εἰρήνης, τὴν ὁποῖαν ὁ ἀναστάς Χριστός ἐ-

ρία, Θεοῦ μετουσία, εὐφροσύνη τέλος οὐκ ἔχουσα».
(Γρηγ. Νύσ. Εἰς Πλακ. MIGNE P.G. 46, 889).

Ἡμεῖς δὲ οἱ παραλειπόμενοι, Πατέρες καὶ Ἀδελφοί, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας, ἀλλ' ὡς μὴ ὑστερήσωμεν εἰς ἐλπίδα καὶ πίστιν. Ἄς δεηθῶμεν τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀναπαύσαι μὲν τὴν μακαρίαν ψυχὴν τοῦ ἀοιδίμου Ποιμενάρχου τῆς Θεοσώστου αὐτῆς Μητροπόλεως κυροῦ Ἀλεξάνδρου ἐν χώρᾳ ζώντων καὶ ἐν οὐρανοῖς δικαίων, τὴν δὲ μνήμην αὐτοῦ διατηρῆσαι ἀγήρω καὶ αἰώνιαν εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας.

δωρήσαιο, ἅμα προελθὼν ἐκ τοῦ τάφου, εἰς ὅλην, ἀδιακρίτως, τὴν ἀνθρωπότητα».

Χρήσιμοι καὶ καρποφόροι ἐπαφαί.

Ἐπῆρξαν τῷ ὄντι χρήσιμοι καὶ καρποφόροι αἱ πρόσφατοι ἐπαφαί τῆς εἰς Ἀθήνας ἀφικομένης ἐπισήμου ἀντιπροσωπείας τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, μετὰ τῆς προεδρομένου ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κίτρους κ. Βασιλάκου Συνδικτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων καὶ μετὰ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Κατὰ τὰς λίαν οἰκοδομητικὰς καὶ ἐγκαρδίους ταύτας ἐπαφὰς ἐξήρθη ἰδιαίτερος ἡ ἀποστολὴ τῆς καθ' ὅλον Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Θεολογίας ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει καὶ διεπιστώθη ἡ ἀνάγκη τῆς πραγματοποιήσεως διμερῶν συσκέψεων, ἵνα κατ' αὐτὰς προσδιορισθοῦν αἱ ἀναγκαῖαι βελτιώσεις τῆς δομῆς, τῶν κανονισμῶν καὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τοῦ Π.Σ.Ε. Εἶναι καιρὸς, ἵνα ἡ εἰς τὰς διεκκλησιαστικὰς σχέσεις συμμετοχὴ καὶ δραῖσις τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καταστῆ πλέον ἡγετικὴ καὶ ἀνταποκρίνηται καλύτερον εἰς τὰς παρούσας ἱστορικὰς συνθήκας, ἐν ταῖς ὁποῖαις ἡ προβολὴ τῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως εἰς τὸν παραπαύοντα κόσμον καὶ εἰς τὴν Χριστιανικὴν Οἰκουμένην δεόν νὰ καταστῆ πλέον ἀντιπροσωπευτικὴ, οὐσιαστικώτερα καὶ περισσότερον σύμφωνος πρὸς τὴν ὕψην καὶ ἱστορίαν τῆς Ὁρθοδοξίας.

Δίκαια αἰτήματα.

Συμφώνως πρὸς τὰ γραφέντα εἰς τὸν διεθνή καὶ τὸν ἑλληνικὸν Τύπον, ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου τῆς Σεβρίας ἐξήτησεν ἐκ τῶν Ἀρχῶν τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γιουγκοσλαβίας ἀλλαγὴν τῆς στάσεως τοῦ Κράτους ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας. Πρὸς τοὺς ἄλλοις ἐξητήθη, ἵνα οἱ ὑπάρχοντες θεροκεντικῆς ἀγωγῆς νέοι μὴ εἶναι ἀντικείμενον δυσμενῶν διακρίσεων ἵνα τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως μὴ κατειρωνεύωνται τοὺς πιστοὺς καὶ χαρακτηρίζουν αὐτοὺς ὡς πολίτας δευτέρας κατηγορίας ἵνα αἱ κηδεῖαι τῶν πιστῶν γίνονται ἐλευθέρως κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν.

ἵνα ἐπιστραφῆ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἢ κατασχεθεῖσα ἐπὶ τοῦ Κράτους περιορισία αὐτῆς καὶ ἵνα τυχόν κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως οἱ διδάσκοντες εἰς ἰδρύματα θεολογικῆς παιδείας.

Εὐχόμεθα ὀλοφύχως, ὅπως τὰ δίκαια ταῦτα αἰτήματα τύχουν τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ εἰσακουσθῶν ἐπ' ἀγαθῶ οὐ μόνον τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, ἀλλὰ καὶ ὀλοκλήρου τοῦ φίλου Γιουγκοσλαβικοῦ λαοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου μᾶς συνδέουν ἀδελφικαὶ κοιναὶ παραδόσεις, σφραγισθεῖσαι ἐπὶ τῆς μακροαίωνος κοινῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἥτις εἶναι τὸ μόνον ἀληθὲς ἐχέγγυον τῆς ἀνυψώσεως τῆς πολιτιστικῆς στάθμης τῶν λαῶν μας.

Ἡ διάσωση καὶ προβολὴ τῶν μνημείων τῆς Χριστιανικῆς Τέχνης.

Ἡ συνεργασία τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν περὶ τῆς προστασίας τῶν βυζαντινῶν εἰκόνων, αἵτινες ἔχουν ἱστορικὴν, θρησκευτικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ἀξίαν γενεᾶ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἐν τῷ προσεχεῖ μέλλοντι θὰ ἰδρυνθῶν εἰς τὰς διαφόρους Ἰ. Μητροπόλεις ἢ θὰ διευρυνθῶν τὰ ἐν αὐταῖς ὑπάρχοντα Ἐκκλησιαστικὰ Μουσεῖα πρὸς συγκέντρωσιν τῶν θησαυρῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς καλλιτεχνικῆς μας παραδόσεως, οἵτινες κινδυνεύουν ἐκ κλοπῶν, φθορῶν, πυρκαϊῶν καὶ ἄλλων καταστροφῶν.

Οἱ θησαυροὶ οὗτοι ἀνήκουν πρὸ πάντων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, συνδεόμενοι μετὰ τῆς λειτουργικῆς τῆς ζωῆς, καὶ δεόν νὰ φυλαχθῶν ἐπ' αὐτῆς. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ παρασχεθῶν εἰς αὐτὴν πάντα τὰ ἀναγκαῖα οικονομικὰ καὶ τεχνικὰ μέσα καὶ νὰ τεθῶν εἰς τὴν ἐπιμερίαν αὐτῆς εἰδικοί θεολόγοι, οἵτινες θὰ ἔχουν ἐκπαιδευθῆ εἰς εἰδικὰ σεμινάρια, τὰ ὁποῖα θὰ ἐξοπλίσων αὐτοὺς διὰ τῶν ἀναγκαίων γνώσεων πρὸς διαφύλαξιν, ἀξιοποίησιν καὶ προβολὴν τῶν μνημείων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης.

Ἡ προτομή τοῦ Βασιλείου Βέλλα.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, κατὰ τὴν διάρκειαν σεμνῆς τελετῆς, ἀπεκάλυψε προσφάτως ἐν Ἰωαννίνοις τὴν προτομὴν τοῦ ἀειωνόστου Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Βασιλείου Βέλλα, ὅστις κατήγετο ἐκ τῆς πόλεως ταύτης.

Ἡ προτομή αὐτή, ἥτις ἐφιλοτεχνήθη ἐπὶ τοῦ γλύπτου Ν. Παρασκευᾶ δαπάναις τοῦ ἱατροῦ Γεωργίου Τζαμίχα, ἐκλεκτοῦ τέκνου τῆς Ἡπείρου, ἀνθρωπιστοῦ καὶ φιλανθρώπου, ἀφαρασθέντος ἐκ τῆς ζωῆς κατόπιν αὐτοκινήτου δυστυχῆματος μικρὸν πρὸ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τῆς προτομῆς, θὰ ὑπομνησθῆ εἰς τὰς μελλούσας γενεάς τὴν προσωπικότητα τοῦ τιμηθέντος, ὅστις διεκρόθη οὐ μόνον ὡς ἐξαιρετικὸς ἐπιστήμων ἐρευνητῆς καὶ ἐνθουσιώδους ἀκαδημαϊκὸς διδάσκαλος, ἀλλὰ καὶ ὡς λαμπρὸν μέλος τοῦ «βασίλειου ἱερατεύματος», διαθέσας μετ' αὐτοθυσίας πάσας τὰς δυνάμεις του πρὸς καρποφόρον διακονίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν ἐπηρέτησε λόγῳ τε καὶ γραφίδι καὶ ἔργῳ καὶ πρὸ πάντων ὡς Γενικὸς Διευθυντῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Γενικὴ εἶναι ἡ εὐχή, ὅπως ἡ προτομή του ἐμπνέη τοὺς νέους, ἵνα ἀκολουθῶν εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἐκλεκτοῦ τέκνου τῆς εὐάνδρου Ἡπείρου.

Αὐξάνεται εἰς ἀνησυχητικὸν βαθμὸν.

Καθ' ἃ ἀνεκοίνωσε προσφάτως ἡ Παγκόσμιος Ὁργάνωσις Ὑγείας, αὐξάνεται συνεχῶς εἰς ἀνησυχητικὸν βαθμὸν ὁ ἀριθμὸς τῶν ψυχοπαθῶν εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Τεσσαράκοντα ἑκατομμύρια ἀνθρώπων πάσχουν ἐκ σοβαρᾶς ψυχοπαθείας, ἐνῶ ὀγδοήκοντα ἑκατομμύρια ἔχουν καταστῆ πνευματικῶς ἀνάπηροι ἐκ τῶν ναρκωτικῶν, τοῦ ἀλκοολισμοῦ καὶ ἄλλων διαταραχῶν. Διακόσια ἑκατομμύρια πάσχουν ἐκ ψυχικῶν ἀναπηριῶν. Εἰς πολλὰς χώρας οἱ ψυχοπαθεῖς ἀναλογοῦν δύο εἰς τοὺς πέντε. Εἰς τὰς οικονομικῶς προηγμένας χώρας μία τῶν τριῶν κλινῶν νοσοκομείων διατίθεται εἰς ψυχοπαθεῖς. «Καὶ τὰ ἐνυπὸν αὐτὰ ποσοστὰ εἶναι δυνατὸν νὰ αὐξηθῶν εἰς τὰς προσεχεῖς δεκαετίδας», ἐτόνισεν ἐν σχετικῇ εἰση' ἄσει ὁ διευθυντῆς τῆς Ὁργανώσεως κ. Μάλιερ.

Μόνος τρόπος ἀντιμετώπισεως τοῦ σοβαροῦ αὐτοῦ κινδύνου εἶναι ἡ σύναψις ζωντανῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Του. Μόνον διὰ τῆς σχέσεως ταύτης αἰδοῦνται εἰς τὰς ψυχοπαθείας ἐσωτερικαὶ συγκρούσεις καὶ διασπάσεις καὶ ἀποκαθίσταται ἐν τῇ ψυχῇ ἡ «πάντα νοῦν ἐπερέχουσα» ἐσωτερικὴ εἰρήνη, ἥτις εἶναι ἡ μόνη προϋπόθεσις τῆς ψυχικῆς ὑγείας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Μητρόπολις Ν. Ίωνίας και Φιλαδελφείας

Εγκαινία Μητροπολιτικού Μεγάρου

Ίεράς Μητροπόλεως Ν. Ίωνίας και Φιλαδελφείας

Τὴν 31ην Μαΐου ἐ.ἔ. ἐτελέσθησαν εἰς Ν. Ίωνίαν τὰ Ἐγκαινία τοῦ Ἐπισκοπείου καὶ τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου Νεότητος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ν. Ίωνίας καὶ Φιλαδελφείας.

Τὸ κτίριον κατασκευάσθη εἰς παραδοσιακὸν ρυθμὸν, περιλαμβάνει δὲ τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, Αἰθούσας Συνεδριάσεων καὶ Τελετῶν, Πνευματικὸν Κέντρον Νεότητος, Μουσεῖον Ἐκκλησίας, Τέχνης, Ἐκθεσίων Χριστ. Βιβλίου, Ξενῶνας καὶ Ἐνδιαιτήματα τοῦ ἐκάστοτε Μητροπολίτου καὶ τρία Παρεκκλήσια μετὰ μονίμου Βαπτιστηρίου δι' ἐνήλικας.

Ὁ Ἄγιασμός τῶν Ἐγκαινίων ἐτελέσθη ὑπὸ τοῦ Σεβ. κ. Τιμοθέου εἰς τὸν χώρον πρὸ τοῦ Ἐπισκοπείου, παρουσιά των ἐπισήμων καὶ πλήθους λαοῦ.

Εἰς τὸ τέλος ὁ Σεβ. ἀνέγνωσεν εὐχητήριον τηλεγράφημα τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἴκ. Πατριάρχου Κυρίου Δημητρίου, ὡς καὶ συγχαρητήριον Γράμμα τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Κυρίου Σεραφεῖμ.

Ἀκολούθως ὁ Σεβασμιώτατος ὠμίλησεν ἐπικαίρως, ἀναφερθεὶς εἰς τὸ ἐπιτελεσθέν, κατὰ τὴν προλαβοῦσαν ἑστίαν ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Μητροπόλεως ἔργον, ἀκριβῶς ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἑστίας ἀπὸ τῆς ἐνθρονίσεως αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν Σεβασμιώτατον ὠμίλησε ὁ Ἰπουργὸς Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Ἰ. Βαρθολομαίου, συγχαρεὶς τὸν Σεβασμιώτατον διὰ τὴν προσφορὰν αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Κοινωνίαν καθόλου, δείγμα τῆς ὁποίας εἶναι καὶ τὸ ἐγκαινιολόγιον, μετὰ ἀπὸ τὰ προηγηθέντα ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Μητροπόλεως Ἐδαγῆ Ἐκκλησίας, Ἰδρύματα, Ἐπισκοπεῖον.

Εἰς τὴν Τελετὴν τῶν Ἐγκαινίων τοῦ Ἐπισκοπείου Ν. Ίωνίας παρέστησαν: ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος πρ. Ἀθηνῶν κ. Ἰάκωβος, οἱ Σεβ. Μητροπολίται πρ. Παραμυθίας κ. Τίτος, Τριφυλίας - Ὀλυμπίας κ. Στέφανος, Κεφαλληνίας κ. Προκόπιος, Νουβίας κ. Συνέσιος, Ν. Σμύρνης κ. Χρυσόστομος, Μεσογαίας κ. Ἀγαθόνικος, Μαρωניים κ. Δαμασκηνός, Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος, οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Δωδώνης κ. Χρυσόστομος, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, Ἠλιουπόλεως κ. Θεόκλητος, Βαθυλῶνος κ. Πέτρος καὶ Ἀρσινόης κ. Στέφανος, ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Ἀρχιμ. Μάξιμος Ἐύδαξ, ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Νικαίας Ἀρχιμ. Φιλάρτος Ἀντύπας, ὁ Ἀρχιεπ. Ἐπίσκοπος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀττικῆς Αἰδέος, Νικ. Δημητρακόπουλος, ὁ Ἰπουργὸς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Ἰ. Βαρθολομαίου, ὁ Ἰψοπουργὸς Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκ. κ. Χ. Καρατζᾶς, Βουλευταὶ καὶ Πολιτευταὶ τῆς περιφέρειας, ὁ Νομάρχης Ἀνατ. Διαμερίσματος Ἀτ-

τικῆς κ. Νικήτας Κωβαῖος, Στρατηγοί, οἱ Δήμαρχοι Ν. Ίωνίας κ. Ἰ. Δομνάνης καὶ Ν. Φιλαδελφείας κ. Κ. Ἀλάος, Δημοτικοὶ Σύμβουλοι, οἱ Δήμαρχοι Κομοτηνῆς καὶ Σαππῶν κ.κ. Ἄνδρ. Στογιαννίδης καὶ Κρυστάλλης, ἐπὶ τούτῳ ἐλθόντες ἐκ Ροδόπης, ὁ Καθηγητὴς τοῦ Παν)μίου Ἀθηνῶν κ. Γερ. Κονιδάρης, ὁ Ἱ. Κληρὸς, ἐκπρόσωποι τῶν Πολιτικῶν καὶ Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν καὶ πλήθος προσκεκλημένων.

Μετὰ τὴν λήξιν τῆς Τελετῆς οἱ παραστάντες περιήλθον τοὺς διαφόρους χώρους καὶ συνεχάρησαν τὸν Σεβασμιώτατον διὰ τὸ ἐπιτελεσθέν εἰς τόσον βραχὺ χρονικὸν διάστημα ἔργον.

Ίερά Μητρόπολις Νικαίας

«Δ' Ἐβδομάς Αἱμοδοσίας»

Μετὰ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ ἡ Ἱερά Μητρόπολις ὠργάνωσε ἀπὸ 8 - 13 Μαΐου ἐ.ἔ. τὴν «Δ' Ἐβδομάδα Αἱμοδοσίας».

Προϊκοδότησι:

Ἀπόρων Κορασίδων

Τὴν Ἰ Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων 14.5.78 στὸ Πνευματικὸν καὶ Κοινωνικὸν Κέντρο τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης σὲ σεμνὴ τελετὴ ἐπέδωκε σὲ 135 ἄπορα κορίτσια τῆς Μητροπολιτικῆς περιφέρειας διβλιάρια καταθέσεως στὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 2.000 δρχ.

Ἐνα μεγάλο μέρος τῶν χρημάτων προέρχεται ἀπὸ τὸ ταμεῖο τοῦ Ἰδρύματος Συμπαραστάσεως πρὸς Ἀποκατάστασιν Ἀπόρων Κορασίδων (Ι.Σ.Α.Α.Κ.) τῆς Ἱ. Μητροπόλεως καὶ τὸ ὑπόλοιπον ἀπὸ εὐγενεῖς καὶ φιλανθρωποὺς δωρητὰς.

Ἐνωσις Γονέων «Ἡ Ἀγ. Οἰκογένεια»

Τηλεγραφικὴ διαμαρτυρία εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τοὺς Βουλευτὰς.

Λόγῳ Μητροπολιτικῆς μας περιφέρειας διαμαρτύρεται ἐντονότατα γιὰ τὴν μὴ κατάρρησιν ἀκόμη τοῦ ἀνθεθνικοῦ καὶ ἀντιχριστιανικοῦ νόμου 731)77 περὶ ἀόπλου υποχρεώσεως στρατιωτικῆς θητείας, μικρᾶς μερίδος πολιτῶν, ἀρνούμενων νὰ φέρουν ὅπλα, ἕνεκα θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, ποὺ εἰς σκανδαλωδῶς τοὺς Ἰεχωθίτας καὶ εἶναι ἀντίθετος πρὸς ἀρθρὰ 4 καὶ 13 ἰσχύοντος Συντάγματος.

Νόμος 731 εἶναι νάρκη στὰ ὕψηλα ἔθνικα σκάφη, εἶναι δούρειος ἵππος. Ἰεχωθίται ἀρνούμενοι ἐνοπλον στρατεύσιν εἶναι προδότες Πατρίδος, τὴν ποῖαν μισοῦν καὶ τῆς ὁποίας τὸ ἱερὸν σύμβολον, τὴν Σημαίαν, ἀποκαλοῦν πανὶ διαδόλου.

Στιγμὰς κρίσιμους διέρχεται τὸ ἔθνος. Ἄν ἀβρίον ἐν ὀνόματι θρησκευτικῶν πεποιθήσεων οἱ μισοὶ Ἕλληνες ἀρνηθοῦν νὰ πάρουν ὅπλα διὰ νὰ υπερασπισθοῦν τὴν Πατρίδα, θά πεθάνωμεν ὡς ἔθνος πρὸς μεγίστην χαρὰν τῶν Ἰεχωθιτῶν καὶ τῶν ἀσπόνδων ἐχθρῶν τῆς Ἑλλάδος.

Πρός Θεοῦ. Νόμος 731 κίνδυνος θάνατος διὰ τὸ Ἔθνος. Λαὸς ἀπαιτεῖ ἄνευ ἀναβολῆς κατάργησίν του. Αἱ σιγῆ καὶ κρισιμοί. S.O.S. Τρομερὰ καὶ ἱστορικὴ ἢ εὐθύνῃ τῶν ὑπευθύνων.

Ἐνωσις Γονέων «Ἡ Ἁγία Οἰκογένεια»
ἐκ μέρους 3.000 μελῶν 35 Ἐνοριακῶν Παραρτημάτων.

Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον

Ἐκκλησία Κρήτης

Ἡ «Ὁ Ποιμαντικὸς Διάλογος» εἶναι τὸ θέμα ἐπιμορφωτικοῦ Σεμιναρίου, ποὺ ἄρχισε τὴν Δευτέρα, 22 Μαΐου, στὴν Ὁρθόδοξο Ἀκαδημία Κρήτης, στὰ πλαίσια τῶν δραστηριοτήτων τῆς Σχολῆς Ἐπιμορφώσεως τῶν Στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας. Στὸ Σεμινάριο μετέχουν ἱερεῖς τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων Κρήτης.

Στὸ Σεμινάριο ἐξετάζεται τὸ φλέγον πρόβλημα τοῦ τρόπου, μὲ τὸν ὁποῖον θὰ μπορέσει ὁ Ἱερεὺς νὰ διαλέγεται ἀποτελεσματικὰ μὲ τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο. Τὰ ἐπὶ μέρους θέματα εἰσηγῶνται οἱ:

1. Ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Ἰωάννης Τσιτσιρίδης, Διευθυντῆς τῆς Σχολῆς Ἐπιμορφώσεως Στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας («Οἱ δυσχερεῖες τῆς ποιμαντικῆς ἐπικοινωνίας στὴ σύγχρονη ἐκκοσμιζουμένη κοινωνία»).
2. Ὁ Καθηγητῆς τῆς Ποιμαντικῆς, Ἀρχιμ. Φιλθέος Φάρος («Ἀρχές καὶ κατευθύνσεις τῆς Ποιμαντικῆς Συνουμίας»).
3. Ὁ Ἰψιγγητῆς τῆς Ψυχιατρικῆς κ. Ἄρης Σιμόπουλος («Ἡ Ψυχολογία τῶν διαπροσωπικῶν σχέσεων»), καὶ
4. Ὁ Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης, νῦν Ἀθηνῶν, κ. Ἰωάννης Κορνάρης («Μορφές καὶ περιεχόμενο τοῦ Ποιμαντικοῦ Διαλόγου»).

Ἐκ μέρους τοῦ ἀπουσιάζοντος στὴν Ἀμερικὴ Σεβ. Μητροπολίτου Κισάμου καὶ Σελίνου κ. Κυρίλλου, ἐχαιρέτησε τοὺς συνέδρους ὁ Πρωτοσύγκελλος Ἀρχιμ. Εἰρηναῖος Μεσαρχάκης, ποὺ ἐτόνισε τὴ μεγάλη σημασία τοῦ Σεμιναρίου γιὰ τὴ βελτίωση τῶν μεθόδων ποιμαντικῆς διακονίας στὸ σύγχρονο κόσμο, ὅπου γίνεται ὁλοένα καὶ δυσκολότερη ἡ ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

ΧΟΡΩΔΙΑ ὙΠΑΛΛΗΛΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

50 ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΧΟΡΩΔΙΕΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΣΙΝ

ΣΤΟ 3ο ΧΟΡΩΔΙΑΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΘΗΝΩΝ

«Πενήντα χορωδιακὰ συγκροτήματα ἀπ' ὅλη τὴ Χώρα, δὴλωσαν συμμετοχὴ στὸ 3ο ΧΟΡΩΔΙΑΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΘΗΝΩΝ ποὺ θὰ γίνῃ ἀπὸ 16 - 22 Ὀκτωβρίου 1978, στὸ ξενοδοχεῖο HILTON τῆς Ἀθήνας καὶ ποὺ ὀργανώνεται ἀπὸ τὴ ΧΟΡΩΔΙΑ ὙΠΑΛΛΗΛΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. Ἐκτὸς τῶν χορωδιῶν τῶν πλείστων Ἑλληνικῶν πόλεων θὰ πάρουν μέρος, ἐκτὸς διαγωνισμοῦ, 10 διαλεχτὰ

χορωδιακὰ συγκροτήματα ἀπὸ τὶς χώρες ΔΥΤΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΕΛΒΕΤΙΑ, ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ, ΙΤΑΛΙΑ, ΟΥΓΚΑΡΙΑ, ΝΟΡΒΗΓΙΑ, ΣΟΒ. ΕΝΩΣΗ καὶ ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑ. Οἱ Χορωδίες αὐτὲς θὰ ἐκτελέσουν λαϊκὰ χορωδιακὰ τραγούδια — ἢ κάθε μίαν τοῦ τύπου τῆς — καὶ ἄλλα ἔργα ἀπὸ τὸ διεθνὲς ρεπερτόριο. Ὑπολογίζεται ὅτι στὸ 7ήμερο τῶν ἐκδηλώσεων θὰ φθάσουν στὴν Ἀθήνα 2500 περίπου Ἕλληνες καὶ ξένοι χορωδοί, ἐνῶ τὶς ἐκδηλώσεις τοῦ Φεστιβάλ θὰ παρακολουθήσουν πάνω ἀπὸ 50.000 ἀκροατές. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ μᾶς δίνουν ἀνάγλυφο τὸ μέγεθος τῆς ἐπιτυχίας ποὺ εἶχε ἡ καθιέρωση τοῦ νέου θεσμοῦ στὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ τὴν τεράστια προέκταση ποὺ παίρνουν οἱ φετεινὲς ἐκδηλώσεις του, ποὺ σίγουρα θὰ ἀποτελέσουν τὸ μεγαλύτερο καὶ σοβαρότερο καλλιτεχνικὸ γεγονός τῆς χρονιάς. Τέλος ἂν ὑπολογισθεῖ ὅτι ζήτησαν νὰ συμμετάσχουν περισσότερα ἀπὸ 40 εὐρωπαϊκὰ συγκροτήματα — ποὺ δὲν ἦταν δυνατό νὰ καλεσθοῦν ὅλα — εὐκολὰ διαφαίνεται ὅτι: τὸ ΧΟΡΩΔΙΑΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΘΗΝΩΝ ἐξελίσσεται σὲ μίαν ἀπὸ τὶς σοβαρότερες καὶ μεγαλύτερες εὐρωπαϊκὲς διοργανώσεις τοῦ εἴδους».

Ἐκκλησία Σερβίας

Ἀπὸ τῆς 25ης Μαΐου μέχρι τῆς 2ας Ἰουνίου 1978 ἐπραγματοποιήθη εἰς τὸ Μέγαρον τοῦ Πατριαρχείου καὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ ἡ τακτικὴ ἐτήσια σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας. Μετὰ τὴν λήξιν τῆς συνόδου ἐξεδόθη τὸ κάτωθι Ἀνακοινωθέν, δημοσιευθὲν διὰ πρώτην φοράν αὐτοῦσιον καὶ εἰς τὸν ἡμερήσιον τύπον τοῦ Βελιγραδίου.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας συνήλθεν εἰς τὴν ἐφετεινὴν τακτικὴν σύνοδον τῆς εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τοῦ Βελιγραδίου ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Αὐτοῦ Ἀγιότητος τοῦ Πατριάρχου τῶν Σέρβων Κυρίου Γερμανοῦ.

Εἰς τὰς πολλὰς συνεδρίας ἐξητάσθησαν ζητήματα Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας, ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἀποστολῆς, νομοθετικὰ, διοικητικὰ καὶ οἰκονομικὰ. Ἰδιαιτέρως προσοχὴ ἀφιερῶθη εἰς τὴν ἐκθεσὶν τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου περὶ τῶν πεπραγμένων τῆς κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν περίοδον, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἐκθέσεις τῶν Ἐπαρχιούχων Ἀρχιερέων περὶ τῶν πεπραγμένων των μεταξὺ τῆς προηγουμένης καὶ τῆς τωρινῆς συνόδου τῆς Ἱεραρχίας. Ἀνεφέρθησαν φαινόμενα ἐνθαρρυντικὰ, καθὼς καὶ ὄρισμένα γεγονότα τὰ ὁποῖα δυσχεραίνουν τὸν ἐμάλον βίον τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπεδόθη ἡ δέουσα προσοχὴ εἰς τὸν βίον καὶ τὸ ἔργον τῶν ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ Ἐπαρχιῶν καὶ ἐλήφθησαν αἱ ἀνάλογοι ἀποφάσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου.

Ἐπληρώθησαν αἱ χηρεῦσαι Ἐπαρχίαι: Ζίτσης, διὰ τὴν ὁποῖαν ἐξελέγη ὁ Δαλματίας Στέφανος Δαλματίας, διὰ τὴν ὁποῖαν ἐξελέγη ὁ Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας Νικόλαος Βράνις, διὰ τὴν ὁποῖαν ἐξελέγη ὁ Ἀρχιμανδρίτης Δομεντιανὸς Σχολάρχης τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς τοῦ Βελιγραδίου «Ἅγιος Σάββας» Ζβορνικίου καὶ Τούζλας, διὰ τὴν ὁποῖαν ἐξελέγη ὁ Πρωτοσύγκελλος Βασίλειος Κιτσαλέντι, Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας, διὰ τὴν ὁποῖαν ἐξελέγη ὁ Σύγκελλος Βασίλειος Βάνιτις, Καθηγητῆς τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς «Οἱ Ἅγιοι Τρεῖς Ἱεράρ-

χει» εἰς τὴν Μονὴν Κρκα Ἀνατολικῆς Ἀμερικῆς καὶ Καναδά, διὰ τὴν ὁποῖαν ἐξελέγη ὁ Πρωθιερεὺς Βέλμιρ Κοβάτσκιτς, ἐφημέριος εἰς τὸ Σικάγο. Ὡσαύτως ὁ Σύγκελλος Ἐφραίμ Μιλουτινόβιτς, Καθηγητῆς τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς «Οἱ Ἅγιοι Τρεῖς Ἱεράρχαι» εἰς τὴν Μονὴν Κρκα, ἐξελέγη Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Αὐτοῦ Ἁγιότητος τοῦ Πατριάρχου τῶν Σέρβων μετὰ τὸν τίτλον Μοραβιτικίου. Σχολάρχης τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς τοῦ Βελιγραδίου «Ἅγιος Σάββας» ἐξελέγη ὁ Πρωτοδιάκονος Ντούσαν Ντάτσιτς, Καθηγητῆς τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς «Ἅγιος Ἀρσένιος» εἰς τὸ Σρέμσκι Κάρλοβτσι.

Ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ὡς μέλη τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου ἐξέλεξε: τὸν Μητροπολίτην Μαυροβουνίου καὶ Παραθαλασσίας Δανιήλ, τὸν Ἐπίσκοπον Μπραντισέβου Χρυσόστομον, τὸν Ἐπίσκοπον Βανάτου Βησσαρίωνα καὶ τὸν Ἐπίσκοπον Σάμπας καὶ Βαλιέδου Ἰωάννην ὡς Ἀναπληρωτὰς δὲ τὸν Ἐπίσκοπον Σλαβονίας Αἰμιλιανὸν καὶ τὸν Ἐπίσκοπον Μπάνια - Λούκας Ἀνδρέαν.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Χρυσάνθου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν τοῦ ἀπὸ Τραπεζοῦντος, Ἄρθρα καὶ Μελέται: 1911-1949, ὑπὸ Γεωργίου Ν. Τασοῦδη (διβλίον τρίτον). Ἀθήναι 1977, σσ. 586.

1. Ὁ ἀνά χειρας σπουδαιότατος εἰς περιεχόμενον τόμος τῶν ἄρθρων καὶ μελετῶν τοῦ μεγάλου Πρωθιεράρχου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Χρυσάνθου (1881-1949) δίδει ἀφορμὴν ν' ἀσχοληθῶμεν καὶ πάλιν περὶ τὸ συγγραφικὸν ἔργον τοῦ αἰοδιμου Ἀρχιεπισκόπου. Περὶ τῆς μεγάλης προσωπικότητος τοῦ ἀνδρός, δυνάσθωμεν ἐν ἐκτάσει ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ τοῦ Περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» (τ. 47, ἀρ. φ. 28 τῆς 15 Νοεμβρ. 1970, σ. 541) 8, ἀνατ. ἐν τῷ ἔργῳ μου «Σκέψεις ἐπὶ συγχρόνων ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων». Ἀθήναι 1972 σ. 382-403). Ὁ τρίτος κατὰ σειρὰν τόμος τῶν δημοσιευμάτων τοῦ πεπνυμένου ἀνδρός ἐμφανίζει τὴν σκέψιν, τὰ αἰσθήματα, τὴν διακαίουςαν τὴν καρδίαν του ἐπιθυμίαν, ὅπως διαφωτίση, διδάξη καὶ οδηγήσῃ τὸ εἰς ὁ ἀπηυθύνετο ἀναγνωστικὸν κοινὸν εἰς πνευματικωτέρας σφαῖρας τῶν εὐγενεστέρων ἰδεωδῶν, ἧτοι Ὁρησκείας, Ἔθους, Ἐκκλησίας, Παιδείας, Γλώσσης, ἔθνικῶν Παραδόσεων, καὶ γενικῶς ἐπικαιρῶν ἠθικο-κοινωνικῶν ἢ καὶ πολιτικῶν τοποθετήσεων.

2. Ὁ συνάδελφος Καθηγητῆς καὶ Ἀκαδημαϊκὸς Ἰω. Καρμίρης ἐξῆρε δεόντως τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀνά χειρας τόμου καὶ ἠξιολόγησε τὴν φαινήν προσωπικότητα τοῦ ἐπιφανοῦς Πρωθιεράρχου προλογίσας τὸν παρόντα τόμον. Ὁ μεστὸς εἰς περιεχόμενον πρόλογος καὶ αἱ διανθίζουσαι ἐγκωμιαστικαὶ ἐκ-

φράσεις περὶ τῆς μεγάλης Μορφῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου, εἶναι τόσοσ ζωηραὶ καὶ ἐπιτυχεῖς, ὥστε ὁ χαράσων τὰς γραμμάς ταύτας θὰ ἠδύνατο ἀντὶ ἄλλων νὰ παραπέμψῃ τὸν ἀναγνώστην εἰς τὰ ἐν τῷ προλόγῳ ἐκτιθέμενα. Πρὸς ἐγγυτέραν ὁμῶς κατανόησιν τῆς ἀξίας καὶ σπουδαιότητος τῶν ἄρθρων καὶ μελετῶν τοῦ αἰοδιμου ἀνδρός χρήσιμον θεωροῦμεν νὰ ἐμφανίσωμεν τὸν Πίνακα τῶν περιεχομένων τοῦ τόμου τούτου, ἐξ οὗ ὁ ἀναγνώστης σχηματίζει ἰδίαν ἀντίληψιν οὐ μόνον περὶ τῆς ἀξίας τῶν ἐν λόγῳ δημοσιευμάτων, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς σοφίας καὶ τῶν διακαῶν πόνων τοῦ συγγραφέως, ὅπως μεταδώσῃ τὰ ὑψηλὰ φρονήματά του εἰς τοὺς ἀναγνώστας του. Εἶναι δὲ τὰ δημοσιεύματα ταῦτα ἰδιαιτέρως ὠφέλιμα δι' ἡμᾶς σήμερον, ἐπειδὴ ὁ σοφὸς Πρωθιεράρχης γράφει, δύναμαι νὰ εἴπω, ἐν «προφητικῷ» πνεύματι καὶ διατυπῶναι ἰδέας καὶ γνώμας παντοτεινῆς ἀξίας καὶ ἐπικαιρότητος.

3. Μετὰ τὸν πρόλογον καὶ τὴν εἰσαγωγὴν, ἀκολουθοῦν τὰ δημοσιεύματα, διαιρούμενα εἰς πέντε χρονικὰς περιόδους, ὡς ἀκολουθῶς: Α' Περίοδος 1911-1913. Ἄρθρα εἰς «Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν», Β' Περίοδος 1913-1919, Γ' Περίοδος 1919-1922, Δ' Περίοδος 1926-1938, Ε' Περίοδος 1939-1949, ΣΤ' Περίοδος καὶ Ἐπίλογος.

4. Πολύτιμον τὸ δημοσιευόμενον ὑλικόν, ἀποδεικνύον τὴν γλαφυρὰν γραφίδα τοῦ συντάκτου τῶν δημοσιευμάτων καὶ τὰ μάλιστα διδακτικὸν καὶ ὠφέλιμον. Ὁ ἐπιμεληθεὶς τῆς ἐκδόσεως τῶν ἀπάντων τοῦ μεγάλου Ἀρχιεπισκόπου κυροῦ Χρυσάνθου, ἀνεψιὸς του καὶ δικηγόρος κ. Γεώργιος Ν. Τασοῦδης εἶναι ἄξιος παντὸς ἐπαίνου, διότι παρέδωκεν εἰς τὸ πολὺν δημόσιον τοῦ νῦν καὶ τοῦ μέλλοντος ἔργον ἀναφαίρετου ἀξίας καὶ σπουδαιότητος. Διὰ τοῦ τρίτου τόμου τῶν καταλοίπων τοῦ σοφοῦ Πρωθιεράρχου ὁ ἐξαίρετος ἀνεψιὸς του κ. Τασοῦδης ἐξέπληρωσε ὑψηλὸν καθήκον πρὸς τὸν ἐνδοξον θεῖον αὐτοῦ, ἅμα δὲ καὶ ἐξαίρετον ὀφειλὴν πρὸς τε τὴν ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος. Μεγάλοι Ἱεράρχαι ἐτίμησαν καὶ ἐδόξασαν ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἔθους ἐκ τοῦ ζυγοῦ καὶ ἐντεῦθεν, ἄχρι καὶ τῆς σήμερον τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος. Μέγας καὶ ἄξιος πάσης τιμῆς καὶ εὐφημίας ὑπῆρξε καὶ ὁ Πρωθιεράρχης Χρυσάνθος! Εὐγνωμόνως θὰ στρέψω τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν οἱ λαμβάνοντες εἰς τὰς χεῖράς των καὶ μελετῶντες τὰ εἰς τρεῖς τόμους συγκεντρωθέντα ὑπὸ τοῦ τιμήσαντος τὴν ἱερὰν Μνήμην αὐτοῦ

εὐγγύωμος ἀνεψιὸς του κατὰλοιπα ἐκείνου, ἀποτελοῦν-
τα «δοιοπορικόν» δίου διὰ πάντα Ἑλληνα ὀρθόδοξον,
εὐσεβῆ καὶ φιλόπατριν. Εἶμαι βέβαιος ὅτι καὶ ὡς συγ-
γραφεὺς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χ ρ ὶ σ α ν θ ὄ ς, «φαί-
νων εὐμενέος πνεύματος ἀγλαίην, θώκων ἄπτεται σύ-
ραγίων», κατὰ τὸν θεῖον Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, τὸν
καὶ Ναζιανζηνόν (Migne, PG 37, 1451).

K. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

Ἱερά Μητρόπολις Ἄρτης

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 33 παραγ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ.
2) 69 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν
τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προ-
σόντα, ὅπως ἐντὸς μὲν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρού-
σης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν εἰς τὴν Ἱεράν
Μητρόπολιν Ἄρτης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογη-
τικὰ πρὸς κατάληψιν μιᾶς ἐκ τῶν χηρευουσῶν θέσεων Ἐφη-
μερίων τῶν κάτωθι: Ἱερῶν Ἑνοριακῶν Ναῶν: 1) Ἁγίων Θεο-
δώρων Ἀμπελίων καὶ 2) Ἁγίου Νικολάου Στουραρίου Πη-
γῶν.

Ἐν Ἄρτῃ τῆ 26ῃ Μαΐου 1978

† Ὁ Ἄρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μυτιλήνης

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 37 παράγρ.
2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590) 1977 «περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν
ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ «περὶ
Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου ἵνα
προδῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς δευ-
τέρης κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Μη-
τροπολιτικῷ Ναῷ Ἁγίου Ἀθανασίου Μυτιλήνης, καλοῦμεν
τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσι τὴν Ἐφημεριακὴν ταύ-
την θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου προβλεπόμενα κα-
νονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μὲν ἀπὸ τῆς δη-
μοσιεύσεως τῆς παρούσης Προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν
«ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νομιμοσθέντα δικαιολογη-
τικά.

Ἐν Μυτιλήνῃ τῆ 31ῃ Μαΐου 1978

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 33 - 36 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2) 1969
Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλά-
δος «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ τὰς
διατάξεις τοῦ Νόμου 346) 1976 «περὶ τρόπου πληρώσεως Ἐ-

φημεριακῶν τινῶν θέσεων καὶ συστάσεως ἐδικῶν Σχολῶν
Ἱερατικῆς Μορφώσεως», προκειμένου νὰ προδῶμεν εἰς τὴν
ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημερια-
κῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν
Ἀμβρακιάς, 2) Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀφράτου, 3) Ἁγίου Ἀ-
θανασίου Κερασέας, 4) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Κουδουνίου,
5) Ἁγίας Παρασκευῆς Μουσούρων καὶ 6) Ἁγίας Παρα-
σκευῆς Προσηλίων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας
τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλε-
πόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μὲν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως
τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑπο-
βάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῆ 1ῃ Ἰουνίου 1978

† Ὁ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει: 1) τὸ ὑπ' ἀριθ. 1398) 73 Ν.Δ., «πε-
ρὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων κ.λπ.», 2) τὴν
ὑπ' ἀριθ. 130) 7.7.1973 ἡμετέραν ἀπόφασιν, «περὶ κατανο-
μῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς Ἑνοριακοὺς Ἱεροὺς
Ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαντινείας καὶ Κυνουρίας»
καὶ 3) τὸν ὑπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμόν, «περὶ Ἱερῶν Ναῶν,
Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προδῶμεν εἰς
τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς ὀργανι-
κῆς θέσεως Ἱεροδιακόνου τοῦ Ἑνοριακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου
Νικολάου Ἀστρου Κυνουρίας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους
καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς
μὲν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ
«ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν
νενομισμένων δικαιολογητικῶν διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Τριπόλει τῆ 2ῃ Ἰουνίου 1978

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει: 1) Τὸ ἄρθρον 33 παρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ.
2) 1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἱε-
ρῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», 2) Τὰς διατάξεις τοῦ
ἄρθρου 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1398) 1973 Ν.Δ. «περὶ συστάσεως Ὀρ-
γανικῶν θέσεων Διακόνων καὶ 3) Τὴν ὑπ' ἀριθ. 18) 1973
ἀπόφασιν ἡμῶν περὶ κατονομασίας τῶν θέσεων τούτων, κα-
λοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κα-
νόνων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμε-
να προσόντα νὰ καταλάβωσι α) Τὴν κενὴν ἐνοριακὴν θέσιν
τοῦ Ι. Ν. Τιμίου Σταυροῦ ἐνορίας Ἀξοῦ Μυλοποτάμου καὶ β)
Τὴν κενὴν Διακονικὴν θέσιν τοῦ Ι. Ν. Ἁγίου Γεωργίου ἐνο-
ρίας Περάματος Μυλοποτάμου, ὅπως ἐντὸς μὲν ἀπὸ τῆς
δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν νομίμων δικαιο-
λογητικῶν, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ρεθύμνῃ τῆ 3ῃ Ἰουνίου 1978

† Ὁ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου ΤΙΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως

Ἐχοντας ὑπ' ἔμφει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρ. 33 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Δευδροποτάμου, καλούμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Ἐκκλησιῶν Νόμων ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐν τῷ μὴνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Νεαπόλει τῆ 6ῃ Ἰουνίου 1978

† Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ
ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Τ.Α.Κ.Ε.

Π Ρ Ο Σ Κ Λ Η Σ Ι Σ

1. Τὸ Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως Ὁρθόδοξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος (ΤΑΚΕ), καλεῖ τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν οἰκείων διατάξεων τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5) 1978 Κανονισμοῦ (ΦΕΚ 48 Α) ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ὑποβάλλωσιν αἰτήσεις πρὸς κατάληψιν μιᾶς (1) θέσεως τοῦ ΣΕ 1 Κλάδου Κλητήρων, ἐπὶ εἰσαγωγικῷ ἐαυμῷ 12φ.

2. Σημειοῦται ἰδιαίτερος, ὅτι οἱ αἰτούντες δεόν νὰ εἶναι Ἕλληνες πολῖται, Χριστιανοὶ Ὁρθόδοξοι, νὰ ἔχουν συμπληρώσει τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας των καὶ νὰ μὴ ὑπερέβησαν τὸ 40όν, νὰ κέκτηνται δὲ Ἀπολυτήριον, τοῦλάχιστον, Δημοτικοῦ Σχολείου.

3. Αἱ αἰτήσεις τῶν ὑποψηφίων ὑποβληθήσονται, μετὰ τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν, εἰς τὸ ΤΑΚΕ (Τμήμα Γραμματείας - Προσωπικοῦ) ὁδὸς Σοφοκλέους 4, 5ος ὄροφος, μέχρι καὶ τῆς 8ῆς Ἰουλίου 1978.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 6ῃ Ἰουνίου 1978

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δ. Συμβουλίου

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ριζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή
Προκήρυξη Διαγωνισμοῦ
γιά τὴν εἰσαγωγή Μαθητῶν

Ἡ Ριζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή προκηρύσσει διαγωνισμό εἰσαγωγῆς κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1978 - 79 στὴν πρώτη τάξη τοῦ τετρατάξιου Ἐκκλησιαστικοῦ Λυκείου δέκα - (10) ἑσωτερικῶν μαθητῶν, ὡς ὑποτρόφων τῆς Ριζαρείου περιουσίας.

Οἱ εἰσιτήριες ἐξετάσεις θὰ διεξαχθῶν στὴ Σχολή σὲ δύο περιόδους κατὰ τὸ τρίτο δεκαήμερο τοῦ Ἰουνίου καὶ Σεπτεμβρίου.

Δεκτοὶ στὶς εἰσιτήριες ἐξετάσεις γίνονται: α) οἱ κάτοχοι ἐνδεικτικοῦ προαγωγῆς Γ' τάξεως Μέσης ἑπτατάξιου Ἱερατικῆς Σχολῆς, β) οἱ πτυχιῶχοι Μέσου Ἐκκλησι. Φροντιστηρίου τριετοῦς φοιτήσεως, γ) οἱ κάτοχοι πτυχίου τῆς τέως Μέσης Νυκτερινῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, δ) οἱ κάτοχοι Ἀπολυτηρίου Ἐκκλ. Γυμνασίου καὶ ε) οἱ κάτοχοι ἐνδεικτικοῦ Γ' τάξεως τέως ἑξατάξιου Γυμνασίου ἢ Ἀπολυτηρίου τριτάξιου Γυμνασίου, ἀνεξάρτητα ἀν ἔχουν πάρει μέρος στὶς εἰσιτήριες ἐξετάσεις γιά τὰ Λύκεια Μέσης ἢ Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ ὑποβάλλονται τουλάχιστον δύο μέρες πρὶν ἀπὸ τὴν ἑναρξὴ τῶν ἐξετάσεων.

Ἡ Σχολή παρέχει δωρεάν εἰς τοὺς ὑποτρόφους ἐκπαιδευση, τροφή, οἰκίση, ἐνδυμασία, ὑπόδηση κ.λπ.

Πληροφορίαι παρέχονται κάθε μέρα στὰ Γραφεῖα Διοικήσεως τῆς Σχολῆς, Βασ. Σοφίας 24 Ἀθήναι, Τ. 140, τηλ. 712.194.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Πατρῶν ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ

† Ὁ Ἐλασσῶνος ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

Ἀκαδημαϊκός

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 12 ἑτησίως.

Τιμὴ ἑκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κων. Γ. Μπόνη, Ὁμοτ. Καθηγητοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Ἀκαδημαϊκοῦ, Ἐκκλησία, Θεολογία καὶ Θεολόγοι.

Ἡλία Β. Οἰκονόμου, Καθηγητοῦ, Σύγχρονος Ἐρμηνευτικῆ Προσέγγις τοῦ Ἀ' Κεφαλαίου τῆς Γενέσεως.

Ἀρχιμ. Παύλου Ἀθανάτου, Ἡ Σταύρωσις εἰς τὴν Ἀγιογραφίαν.

Παναγ. Μπούμη, Δρ. Θ., Ἀρχαὶ τοῦ Ποιμαντικοῦ Ἔργου τοῦ Ἱερέως.

Νεκρολογία, Ὁ Καλαβρῶτων καὶ Αἰγιαλείας Γεώργιος (†) — Ὁ Περισστερίου Ἀλέξανδρος (†).

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισία.

Παράρτημα.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΕΣΦΑΛΜΕΝΩΝ

Εἰς τὸ ἀρθρον τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐμμανουὴλ Φαρλέκας, Πρωτονοτάριος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν (1877 - 1958)», ὅπερ ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν «Ἐκκλησίαν» τῆς 1 Ἰουνίου 1978, παρεσιέφρυσαν τὰ ἑξῆς λάθη: A) Σελίς 192, στήλη 6', ἀριθμ. 34: ἀντὶ ἀνένδοτος, γραπτέον ἀ ν ἐ κ δ ο τ ο ς. B) Σελίς 196, στήλη 6', παράγραφος 6': ἀντὶ τοῦ ἐσφαλμένου «Τέλος ὁ ἀοίδιμος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Θεόκλητος, ὡς Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσόστομου Παπαδοπούλου», γραπτέον: Τέλος ὁ Μ α κ ρ ι ὡ τ α τ ο ς Ἀ ρ χ ι ε π ἰ σ κ ο π ο ς Ἀ θ η ν ῶ ν κ. Θεόκλητος, παρὰ τῷ διοίφ, ὡς Βοηθὸς Ἐπισκόπος τοῦ Ἀθηνῶν Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, ὁ π η ρ ἔ τ η σ ε ν ὁ ἀ ε ἰ μ ν η σ τ ο ς...».

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθήναι Ἰαίου 1 — Τηλ. 710.734

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη Β, Ζωγράφου. Τηλ. 787.978.